

ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA NA PRIMJERU PODUZEĆA HRVATSKA LUTRIJA D.O.O.

Štajnkler, Srećko

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **EFFECTUS university / EFFECTUS veleučilište**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:281:948329>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-05**



image not found or type unknown

Repository / Repozitorij:

[Repository of EFFECTUS University of Applied Sciences - Final and graduate theses of EFFECTUS University of Applied Sciences](#)



image not found or type unknown

EFFECTUS VELEUČILIŠTE

SREĆKO ŠTAJNKLER

ZAVRŠNI RAD

**ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA NA PRIMJERU PODUZEĆA
HRVATSKA LUTRIJA D.O.O.**

Zagreb, ožujak, 2023. godine

EFFECTUS VELEUČILIŠTE

PREDMET: Poslovna analiza

ZAVRŠNI RAD

KANDIDAT: Srećko Štajnkler

**TEMA ZAVRŠNOG RADA: Analiza financijskih izvještaja na primjeru
poduzeća Hrvatska Lutrija d.o.o.**

MENTOR: mr.sc. Ratka Jurković

Zagreb, ožujak, 2023. godine

SAŽETAK

Pomoću analize financijskih izvještaja može se doći do informacija o poslovanju poduzeća, učinkovitosti te kvaliteti upravljanja poduzećem. Financijski izvještaji omogućuju detaljan uvid u račun dobiti i gubitka, bilancu te sve ono što je od važnosti za jedno poduzeće. U ovom završnom radu prikazana je analiza poslovne uspješnosti poduzeća Hrvatska Lutrija d.o.o. u periodu od 2018. godine do 2020. godine. Koristeći horizontalnu i vertikalnu analizu te analizu pomoću pokazatelja može se reći da je Hrvatska Lutrija d.o.o. zbog pandemije Covid 19 u 2020. pretrpjela smanjenje poslovnih i financijskih prihoda. Pandemija u 2020. je također utjecala i na smanjenje likvidnosti poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o.

Ključne riječi: financijski izvještaji, Hrvatska Lutrija d.o.o., financijska analiza

SUMMARY

Analysis of financial statements easily reveals information about business operations and efficiency, as well as quality management. They allow detailed insight into profit and loss account, balance sheet and all other segments which are of great importance for any business. This final paper presents an analysis of the business performance of Hrvatska Lutrija d.o.o. in the period from 2018 to 2020. Using horizontal and vertical analysis, as well as the analysis through indicators, it's safe to say that Hrvatska Lutrija d.o.o. suffered a decrease in business and financial income in 2020 due to the Covid 19 pandemic. The pandemic in 2020 also affected the reduction of the liquidity of Hrvatska lutrija d.o.o.

Key words: financial statements, Hrvatska Lutrija d.o.o., financial analysis

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1. Predmet istraživanja i cilj istraživanja.....	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja.....	1
1.3. Struktura i sadržaj završnog rada	1
2. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI	2
2.1. Pojam financijskih izvještaja.....	2
2.2. Zakonska regulativa financijskog izvještavanja u RH	3
2.3. Temeljni financijski izvještaji	3
2.3.1. Bilanca.....	4
2.3.2. Račun dobiti i gubitka	9
2.3.3. Izvještaj o novčanom toku.....	10
2.3.4. Izvještaj o promjenama kapitala.....	11
2.3.5. Bilješke uz financijske izvještaje.....	12
3. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA- TEORETSKE PRETPOSTAVKE	13
3.1. Horizontalna analiza.....	13
3.2. Vertikalna analiza.....	14
3.3. Analiza putem financijskih pokazatelja.....	14
3.3.1. Pokazatelji likvidnosti	16
3.3.2. Pokazatelji zaduženosti	16
3.3.3. Pokazatelji aktivnosti.....	17
3.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti.....	18
3.3.5. Pokazatelji profitabilnosti.....	19
4. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA NA PRIMJERU PODUZEĆA HRVATSKA LUTRIJA D.O.O.	21
4.1. Analiza sektora igara na sreću.....	21
4.2. Općenito o poduzeću Hrvatska lutrija d.o.o.	23
4.3. Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja za tri godine	24
4.3.1. Horizontalna i vertikalna analiza bilance stanja	24
4.3.2. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka	31
4.4. Analiza putem financijskih pokazatelja.....	35
5. ZAKLJUČAK	40
LITERATURA.....	41
POPIS SLIKA	43

POPIS TABLICA.....	44
IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.

Content

<u>1. INTRODUCTION</u>	1
<u>1.1. Research subject and research goal</u>	1
<u>1.2. Data sources and collection methods</u>	1
<u>1.3. Structure and content of the final paper</u>	1
<u>2. FINANCE REPORTS</u>	2
<u>2.1. Concept of financial statements</u>	2
<u>2.2. Legal regulation of financial reporting in the Republic of Croatia</u>	3
<u>2.3. Basic financial statements</u>	3
<u>2.3.1. Balance sheet</u>	4
<u>2.3.2. Profit and loss statement</u>	9
<u>2.3.3. Cash flow statement</u>	10
<u>2.3.4. Report on capital changes</u>	11
<u>2.3.5. Financial statement notes</u>	12
<u>3. ANALYSIS OF FINANCIAL STATEMENTS - THEORETICAL ASSUMPTIONS</u>	13
<u>3.1. Horizontal analysis</u>	13
<u>3.2. Vertical analysis</u>	14
<u>3.3. Analysis through financial indicators</u>	14
<u>3.3.1. Liquidity indicators</u>	16
<u>3.3.2. Indebtedness indicators</u>	16
<u>3.3.3. Activity indicators</u>	17
<u>3.3.4. Economic indicators</u>	18
<u>3.3.5. Profitability indicators</u>	19
<u>4. ANALYSIS OF FINANCIAL REPORTS ON THE EXAMPLE OF THE COMPANY HRVATSKA LUTRIJA D.O.O.</u>	21
<u>4.1. Analysis of the gaming sector</u>	21
<u>4.2. General information about the company Hrvatska lutrija d.o.o.</u>	23
<u>4.3. Horizontal and vertical analysis of financial statements for three years</u>	24
<u>4.3.1. Horizontal and vertical balance sheet analysis</u>	24
<u>4.3.2. Horizontal and vertical analysis of the profit and loss account</u>	31
<u>4.4. Analysis through financial indicators</u>	35
<u>5. CONCLUSION</u>	40
<u>LITERATURE</u>	41
<u>LIST OF PICTURES</u>	43
<u>LIST OF TABLES</u>	44

DECLARATION OF ACADEMIC

INTEGRITY.....Po

greška! Knjižna oznaka nije definirana.

1. UVOD

1.1. Predmet istraživanja i cilj istraživanja

Predmet istraživanja ovog završnog rada je analiza temeljnih financijskih izvještaja. Financijski izvještaji predstavljaju osnovnu podlogu i polazište su u analizi poslovanja poduzeća. Cilj im je informirati korisnike o financijskom položaju poduzeća i o njegovoj uspješnosti. U temeljne financijske izvještaje ubrajamo bilancu stanja, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje.

Cilj istraživanja ovog završnog rada je na primjeru poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o. prikazati financijsku analizu poslovanja poduzeća koja će biti provedena horizontalnom analizom, vertikalnom analizom te analizom financijskih pokazatelja.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Kod izrade ovog završnog rada koriste se sekundarni podaci iz znanstvene i stručne literature (časopisi, knjige, priručnici, službene web stranice). Sva literatura je iz područja financijske analize i analitičkog menadžmenta napisana na hrvatskom i engleskom jeziku. Izvori podataka dolaze iz stručne literature te istraživanjem podataka sa službenih web stranica kao i istraživanjem eksternih dokumenata poduzeća. Pri pisanju završnog rada korištene su:

- induktivna metoda pri završetku pisanja rada kada se donosi zaključak o uspješnosti poslovanja na temelju svih pokazatelja,
- deduktivna metoda pri analizi izvještaja financijskog porijekla,
- metoda analize pri analiziranju bilance
- komparativna metoda kod usporedbe poslovanja poduzeća kroz određeni vremenski period¹

1.3. Struktura i sadržaj završnog rada

Završni rad raspoređen je u pet poglavlja. U uvodnom poglavlju prikazuje se predmet i cilj istraživanja te struktura i sadržaj rada. Zatim u drugom poglavlju govori se o pojmu financijskih izvještaja, nabrajaju se i pobliže objašnjavaju temeljni financijski izvještaji te pojašnjava zakon kojim se regulira financijsko izvještavanje u Republici Hrvatskoj. U trećem poglavlju prikazuju se teoretske pretpostavke horizontalne analize, vertikalne analize i analize putem financijskih pokazatelja. U četvrtom poglavlju analizira se sektor igara na sreću, na primjeru poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o. nakon općenitih informacija o poduzeću, prikazuje se horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja za tri godine. Na kraju rada dolazi se do zaključka o stanju i uspješnosti poslovanja analiziranog poduzeća.

¹ M. Žugaj (1979.): Metode i analize sinteze, <https://hrcak.srce.hr/81266>, pristup: (21.02.2023.)

2. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

2.1. Pojam financijskih izvještaja

Financijski izvještaji proizvod su financijskog računovodstva koji koriste interni i eksterni korisnici kako bi bolje procijenili financijski položaj organizacije te njenu uspješnost.

Vrlo je važno da financijski izvještaji prikazuju istinitu financijsku situaciju. Oni se temelje na računovodstvenom procesiranju poslovnih događaja iz prošlog vremenskog razdoblja.²

„Financijske izvještaje potrebno je sastavljati na osnovi temeljne računovodstvene pretpostavke nastanka poslovnog događaja. Na temelju te pretpostavke sastavljaju se svi financijski izvještaji, osim izvještaja o novčanom toku. Temeljna pretpostavka nastanka događaja zahtijeva da se učinci transakcija i ostalih događaja priznaju kada nastanu, a ne kada se primi ili isplati novac ili njegov ekvivalent. Evidentiraju se u računovodstvenim evidencijama i uključuju u financijske izvještaje za razdoblje na koje se odnosi. Financijski izvještaj sastavljeni na osnovi temeljne pretpostavke nastanka događaja osiguravaju informacije o prošlim transakcijama i ostalim događajima koji se koriste da bi se donijela ekonomska odluka. Imovina, obveze, kapital, prihodi i rashodi, dobit i gubitak, priznaju se u financijskim izvještajima po načelu nastanka događaja a u skladu s kriterijima priznavanja.“³

Slika 1. Korisnici financijskih izvještaja



Izvor: obrada autora prema: Perčević, H. (2019.): Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb, str. 12.

² Gulin, D., Tušek, B., Žager, L. (2004): Poslovno planiranje, kontrola i analiza. Zagreb: Sveučilišna tiskara d.o.o., str. 324.

³ Zakon o računovodstvu. NN. 30/2008.

2.2. Zakonska regulativa financijskog izvještavanja u RH

Prema zakonu o računovodstvu poduzetnici koji su dužni sastavljati financijske izvještaje su:

- Trgovačko društvo i trgovac pojedinac određeni propisima kojima se uređuju trgovačka društva,
- Podružnica poduzetnika sa sjedištem u drugoj državi ili trećoj državi, Republici Hrvatskoj,
- Svaka pravna i fizička osoba koja je obveznik poreza na dobit za svoju cjelokupnu djelatnost sukladno propisima kojima se uređuju porez

„Hrvatski standardi financijskog izvještavanja nastali su u skladu sa Zakonom o računovodstvu, a donosi ih Odbor za standarde financijskog izvještavanja. Temelje se na domaćoj računovodstvenoj teoriji i praksi, odrednicama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja kao i na IV. i VII. Direktivi Europske unije. Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja regulirana je tematika u vezi s financijskim izvještajima koji su prvenstveno namijenjeni eksternim korisnicima. Oni sadrže zahtjeve priznavanja, mjerenja, procjenjivanja, prezentiranja i objavljivanja transakcija i događaja važnih za financijske izvještaje opće namjene. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja su namijenjeni za primjenu u financijskim izvještajima opće namjene poduzetnika koji ostvaruju dobit ili gubitak.“⁴ Svrha Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja je da financijski izvještaji pruže informacije o financijskom položaju, financijskoj uspješnosti i novčanim tokovima poduzetnika.

2.3. Temeljni financijski izvještaji

Temeljni financijski izvještaji predstavljaju polazišnu točku od koje se analizira poslovanje određenog poduzeća te dobivaju potrebne informacije o njemu. Namijenjeni su pružanju objektivnog i istinitog prikaza financijskog položaja te uspješnosti poslovanja organizacije.

Temeljne financijske izvještaje čine:

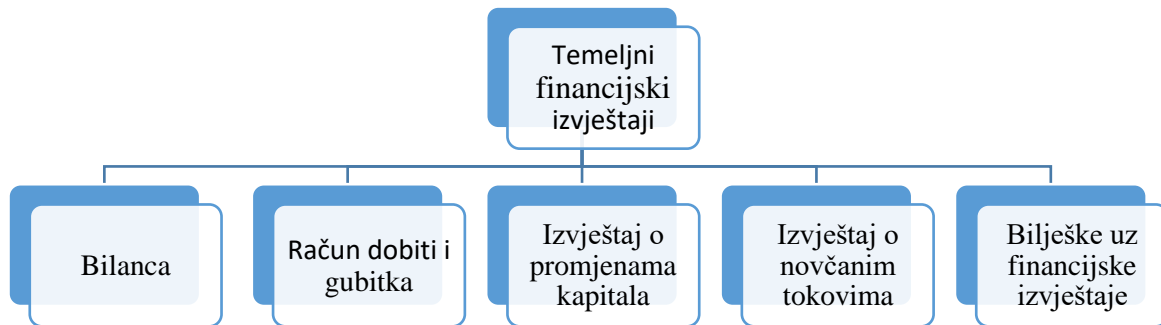
- bilanca,
- račun dobiti i gubitka,
- izvještaj o novčanim tokovima,
- izvještaj o promjenama kapitala
- bilješke uz financijske izvještaje

Svi nabrojani financijski izvještaji su povezani. Bilanca je statičkog karaktera jer prikazuje situaciju u određenoj točki vremena, dok je račun dobiti i gubitka dinamičkog karaktera jer pokazuje promjene ekonomskih kategorija u određenom razdoblju. Promatrajući ih zajedno, dobiva se stvarno stanje određene organizacije.⁵

⁴ Zakon o računovodstvu. NN. 30/2008.

⁵ Gulin, D., Tušek, B., Žager, L. (2004): Poslovno planiranje, kontrola i analiza. Zagreb: Sveučilišna tiskara d.o.o., str. 326.

Slika 2. Temeljni financijski izvještaji



Izvor: obrada autora prema: Vašiček, V., Žager, L., Žager, K., (2001.): Računovodstvo za neračunovođe. Zagreb: RiF, str. 36

2.3.1. Bilanca

Izvještaj o financijskom položaju ili bilanca je sustavni pregled imovine, kapitala i obveza na određeni datum. Od iznimnog je značenja jer prikazuje financijski položaj poduzeća koji je važan kao podloga za ocjenu sigurnosti poslovanja. Pri vrednovanju financijskog položaja organizacije, važna je struktura imovine, obveza i kapitala te način na koji su međusobno povezani i uvjetovani. Aktiva je drugo ime za imovinu poduzeća, a pasiva za izvore imovine. Na temelju aktive i pasive utvrđuje se imovinsko stanje organizacije.⁶

Prema Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, imovina, obveze i kapital u izravnom su odnosu s mjerenjem financijskog položaja. Ovisno o vremenu ili razlogu sastavljaju se⁷:

- početna bilanca- potrebno ju je sastaviti prilikom osnivanja poduzeća
- zaključna bilanca- potrebno ju je sastaviti pri obračunu poslovanja na kraju godine
- probna bilanca- drugi naziv je pokusna bilanca, koja se sastavlja na mjesečnoj razini radi provjere ispravnosti knjiženja
- konsolidirana bilanca- prikazuje sustav složenih organizacija kao jedan skup
- zbrojna bilanca- sastavlja se na razini složenih poduzeća, zbrajaju se istovrsne stavke iz bilanci pojedinih poduzeća

⁶ Šarić, N., (2007.): Temelji računovodstva i analitička knjigovodstva, III. Izmijenjena i dopunjena naklada. Zagreb: RRIIF- plus d.o.o. za nakladništvo i poslovne usluge, str. 52

⁷ Sprajić, F. (2001.): Računovodstvo trgovačkih društava- uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str 116.

- diobena bilanca- sastavlja se prilikom razdvajanja poduzeća na dva ili više samostalna pravna subjekta
- fuzijska bilanca- sastavlja se pri spajanju dva ili više poduzeća u jedno novo poduzeće
- sanacijska bilanca- sastavlja se radi ozdravljenja organizacije
- stečajna bilanca- predstavlja vrijednost imovine u trenutku stečaja
- likvidacijska bilanca- sastavlja se prilikom likvidacije poduzeća te se utvrđuje likvidacijska masa
- planska bilanca- predstavlja iznose koji su planirani te služi kao kriterij za ocjenu provedbe postavljenih ciljeva⁸

Slika 3. Aktiva i pasiva



Izvor: obrada autora prema: Dečman, N. (2016.): Računovodstvo I, Priručnik za vježbe. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financieskih djelatnika. str. 120.

Bilanca prikazuje podatke na određeni datum, a ne razdoblje. Važno je da imovina bude u ravnoteži s glavnicom i obvezama. Osnovna značajka bilance je bilančna ravnoteža: imovina= obveze + kapital. Imovinu kontrolira poduzetnik, ona je rezultat prošlih događaja i od nje poduzetnik očekuje priljev budućih ekonomskih koristi. U fizičku imovinu ubrajaju se zgrade, zemljišta, strojevi, zalihe robe... Dio imovine ne postoji u fizičkom obliku nego u obliku prava ili vrijednosnih papira. Poduzetnik imovinu priznaje u bilanci kada je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi teći kod poduzetnika i kada imovina ima trošak ili vrijednost koja sa sigurnošću može biti izmjerena.⁹

Sastav dugotrajne imovine čini nematerijalna imovina, materijalna imovina, financijska imovina i dugoročna potraživanja. Nematerijalnu imovinu čine: izdaci za razvoj, patenti, koncesije, zaštitni znak i ostala slična prava, goodwill i predujmovi za nematerijalnu imovinu. Sastav materijalne imovine čine: zemljišta i šume, građevinski objekti, postrojenja i opreme, alati, pogonski i uredski inventar, namještaj, transportni uređaji, biološke imovine, ulaganja u nekretnine, predujmovi za materijalnu imovinu i ostale materijalne imovine. Za materijalnu i nematerijalnu imovinu (osim zemljišta i šuma) obračunava se amortizacija. Dugotrajna financijska imovina predstavlja dugotrajna ulaganja kod drugih subjekta s ciljem ostvarivanja dobiti, a sastoji se od: udjela u povezanim poduzećima, zajmova povezanih poduzeća, sudjelujućih interesa, ulaganja u vrijednosne papire, danih kredita, depozita, kaucija i ostalih

⁸ Žager, L. (2007.): Osnove računovodstva, Računovodstvo za neračunovođe., Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str 129.

⁹ Narodne novine (2015): Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, HSFI 6, Dugotrajna materijalna imovina, Zagreb: Narodne novine d.d., br. 86.

dugotrajnih ulaganja. Dugotrajna potraživanja se sastoje od: potraživanja od povezanih poslovnih subjekata, potraživanja na osnovi prodaje na kredit ili ostalih potraživanja.¹⁰

Sastav kratkotrajne imovine čine zalihe, potraživanja, financijska imovina i novac. Zalihe su u materijalnom obliku, a sastoje se od sirovina i materijala, proizvodnje u tijeku, gotovih proizvoda, trgovačke robe, predujmova i ostale imovine koja je namijenjena prodaji. Potraživanja su dio kratkotrajne imovine od kojeg se očekuje transformacija u novac u razdoblju do jedne godine. U potraživanja ulaze: potraživanja od poslovnih subjekata koji su povezani, potraživanja od kupaca, potraživanja za više plaćene iznose na osnovi dobiti, potraživanja od zaposlenih, potraživanja od države i ostala potraživanja. Kratkotrajna financijska imovina je imovina koja je plasirana kod drugih poslovnih subjekata i očekuje se povrat novaca u vremenskom periodu do jedne godine, a sastoji se od: udjela u povezanim poduzećima, zajmova povezanim poduzećima, vrijednosnih papira, danih kredita, depozita, kaucija, vlastite dionice i udjela te ostalih kratkotrajnih ulaganja. Novac u banci i blagajni sačinjava žiroračun, deviznog računa, akreditivi i ostale novčane imovine.¹¹

U aktivni se još nalaze potraživanja za upisani, a neuplaćeni kapital i gubitak iznad visine kapitala. Stavku potraživanja za upisani, a neuplaćeni kapital imaju dioničarska društava koja emitiraju dionice i prodaju ih na otplatu dioničarima. Do gubitka iznad visine kapitala dolazi kada je visina gubitka veća od ukupnog kapitala.¹²

Pasiva se sastoji od kapitala i obveza. Razlika između ukupne vrijednosti imovine i ukupne vrijednosti obveza naziva se kapital. Kapital je vrijednost u ekonomiji koju poduzetnici ulažu u ekonomske djelatnosti s ciljem ostvarenja dobiti.¹³ Dugoročne obveze su obveze poduzeća čiji je rok plaćanja duži od godine dana. U dugoročne obveze ubrajamo razne dugoročne zajmove, obveze po osnovi emitiranih obveznica, obveze s osnove prikupljenih dugoročnih bankarskih kredita, hipotekarne zajmove... Obveze poduzeća čiji je rok dospijeca kraći od jedne godine nazivaju se kratkoročne obveze. Njih čine obveze po osnovi emitiranja vrijednosnih papira s rokom dospijeca do jedne godine, obveze za primljene avanse, obveze po kratkoročnim kreditima, obveze prema radnicima, obveze prema dobavljačima...¹⁴

¹⁰ Dražić-Lutilsky, I., Gulin, D., Mamić-Sačar, I., Tadijančević, S., Tušek, B., Vašiček, V., Žager, K., Žager, L.,(2010): Računovodstvo, III. Izmijenjeno izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str 84.

¹¹ Žager K, Mamić Sačar I, Sever S, Žager L.(2008): Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str.57.

¹² Gulin, D., Idžojtić, I., Sirovica, K., Spajić, F., Vašiček, V., Žager, L.:(2001): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa. Zagreb: RIF, str 67.

¹³Žager K., Žager L., (1998):Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia str.53.

¹⁴Žager K., Žager L., (1998):Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia str 53.

Tablica 1. Struktura bilance

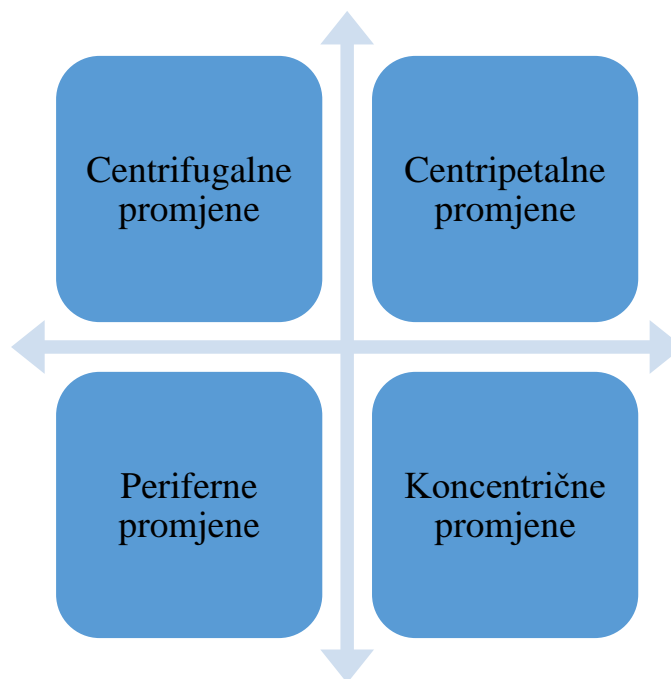
AKTIVA	PASIVA
<p>A. Potraživanje za upisani a neuplaćeni kapital</p> <p>B. Dugotrajna imovina</p> <ul style="list-style-type: none"> · Nematerijalna imovina · Materijalna imovina · Financijska imovina · Potraživanja · Odgođena porezna imovina <p>C. Kratkotrajna imovina</p> <ul style="list-style-type: none"> · Zaliha · Potraživanja · Financijska imovina · Novac u banci i blagajni <p>D. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi</p> <p>E. Ukupna aktiva</p> <p>F. Izvanbilančni zapisi</p>	<p>A. Kapital i rezerve</p> <ul style="list-style-type: none"> · Temeljni (upisani) kapital · Kapitalne rezerve · Rezerve iz dobiti · Revalorizacijske rezerve · Rezerve fer vrijednosti · Zadržana dobit ili preneseni gubitak · Dobit ili gubitak poslovne godine · Manjinski interes <p>B) Rezerviranja</p> <p>C) Dugoročne obveze</p> <p>D) Kratkoročne obveze</p> <p>E) Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja</p> <p>F) Ukupna pasiva</p> <p>G) Izvanbilančni zapisi</p>

Izvor: obrada autora prema: Vašiček, V., Žager, L., Žager, K., (2001):Računovodstvo za neračunovođe. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 27.

Poslovanje poduzeća temelji se na kruženju imovine, obveza i kapitala. Imovina se u organizaciji može se pomicati s jednog mjesta na drugo ili izlaziti iz poduzeća. Takve radnje ostavljaju negativne ili pozitivne posljedice na organizaciju. Mogu se nabrojiti četiri vrste bilančnih promjena:¹⁵

- centrifugalne promjene uzrokovane su promjenama u poslovanju koje uzrokuju smanjenje na pozicijama aktive i pasive što dovodi do smanjenja ukupne vrijednosti aktive i pasive
- centripetalne promjene uzrokuju povećanje pozicija unutar aktive i pasive. Iz tog razloga dolazi do povećavanja vrijednosti aktive i pasive za isti iznos
- periferne promjene uzrokuju promjene unutar strukture pasive. To ostavlja posljedicu na promjenu vrijednosne strukture unutar pasive, dok se ukupan iznos aktive i pasive bilance ne mijenja
- koncentrične promjene utječu na promjenu pozicija unutar aktive. Slično kako i kod perifernih promjena dolazi do promjena vrijednosne strukture, ali unutar pozicija aktive, pri čemu ne dolazi do promjena iznosa ukupne aktive i pasive

Slika 4. Bilančne promjene



Izvor: obrada autora prema: Žager K., Žager L., (1998): Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia, str 102.

¹⁵ Žager K., Žager L., (1998): Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia, str. 102.

2.3.2. Račun dobiti i gubitka

Financijski izvještaj pod nazivom račun dobiti i gubitka prikazuje koliko je prihoda i rashoda ostvareno u određenom vremenskom razdoblju te kolika je dobit ili gubitak.¹⁶ Sastoji se od prihoda, rashoda i dobiti ili gubitka. Iz računa dobiti i gubitka interni i eksterni korisnici mogu iščitati posluje li poduzeće profitabilno. Prihodi predstavljaju ekonomsku korist koja se povećava tijekom razdoblja obračuna u obliku priljeva potraživanja ili novca. Rezultiraju povećanjem imovine ili smanjenjem obveza. Rashodi čine ekonomsku korist koja se smanjuje tijekom razdoblja obračunavanja, u vidu povećanja obveza ili odljeva novca. Rashodi smanjuju glavnica što rezultira smanjenjem imovine i povećavanjem obveza.¹⁷ S druge strane, prihodi povećavaju glavnica. U situaciji kada ukupni prihodi organizacije u određenom razdoblju pokrivaju ukupne troškove nastaje dobit. Dobit nakon oporezivanja nastaje u trenutku kada dobit prije oporezivanja umanjimo za porez na dobit. Gubitak je situacija u kojoj ukupni prihodi poduzeća nisu u mogućnosti pokriti ukupne rashode poduzeća u određenom vremenskom razdoblju.¹⁸

Tablica 2. Struktura računa dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka za razdoblje od 1.1.-31.12
1. Poslovni prihodi
2. Poslovni rashodi
3. Dobit iz poslovnih aktivnosti (1-2)
4. Financijski prihodi
5. Financijski rashodi
6. Dobit iz financijskih aktivnosti (4-5)
7. Izvanredni prihodi
8. Izvanredni rashodi
9. Dobit iz izvanrednih aktivnosti (7-8)
10. Bruto dobit (3+6+9)
11. Porez na dobit
12. Neto dobit (10-11)

Izvor: obrada autora prema: Žager, L., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L.: (2008): Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia, str. 32.

¹⁶ Gulin, D., Idžojtić, I., Sirovica, K., Spajić, F., Vašiček, V., Žager, L.: (2001): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa. Zagreb: RIF, str. 57.

¹⁷ Dropulić, I. (2015): Materijali iz predmeta „Menadžersko računovodstvo“, skripta, Ekonomski fakultet, Split, str. 10

¹⁸ Dropulić, I. (2015): Materijali iz predmeta „Menadžersko računovodstvo“, skripta, Ekonomski fakultet, Split, str. 10

2.3.3. Izvještaj o novčanom toku

Izvještaj o novčanom toku dopunjuje račun dobiti i gubitka jer se iz njih može iščitati veći broj informacija nego samo ih jednog izvještaja. Promatrač (investitor) može zaključiti jesu li u stvarnosti prihodi prikazani u računu dobiti i gubitka rezultirali povećanjem ekonomske snage poduzeća ili je to bila prevara. Izvještaj o novčanom toku prikazuje novčane primitke i izdatke u jednom razdoblju koje se obračunava. Sastoji se od poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti. Poslovne aktivnosti povezane su glavnom djelatnosti poduzeća kao što je prodaja dobara, resursi koji ulaze u proizvodnju, porezi i slično. Investicijske aktivnosti podrazumijevaju ulaganje organizacije u novu opremu i strojeve, obveznice, dionice, dane zajmove... Financijske aktivnosti nastaju zaduživanjem poduzeća u trenutku nedostatka financijskih sredstava.¹⁹ Izvještaj o novčanom toku može se sastaviti na dva načina, putem direktne i indirektno metode. „Prema direktnoj metodi objavljuju se ukupni primici i ukupni izdaci novaca razvrstani po osnovnim aktivnostima - poslovnim, investicijskim i financijskim, dok se kod indirektno metode poslovne aktivnosti ne iskazuju kao bruto primici i bruto izdaci novca, već se neto dobit ili gubitak usklađuje za učinke transakcija nenovčane prirode. S obzirom na to da je za većinu korisnika izvještaj po direktnoj metodi razumljiviji, u pravilu se sva suvremena rješenja zalažu za primjenu direktne metode.“²⁰

Tablica 3. Izvještaj o novčanom toku (direktna metoda)

Izvještaj o novčanom toku za razdoblje od 1.1.- 31.12.
POSLOVNE AKTIVNOSTI
1. Primici iz poslovnih aktivnosti
2. Izdaci iz poslovnih aktivnosti
3. Neto novčani tok iz poslovnih aktivnosti
INVESTICIJSKE AKTIVNOSTI
1. Primici iz investicijskih aktivnosti
2. Izdaci iz investicijskih aktivnosti
3. Neto novčani tok iz investicijskih aktivnosti
FINANCIJSKE AKTIVNOSTI
1. Primici iz financijskih aktivnosti
2. Izdaci iz financijskih aktivnosti
3. Neto novčani tok iz financijskih aktivnosti
UKUPNI NETO NOVČANI TOK
NOVAC NA POČETKU RAZDOBLJA

¹⁹ Temte, A. (2005): Financial Statement Analysis, Dearborn Trade, Chicago, IL, USA, Dearborn Trade, 413.

²⁰ Žager, L., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager. L.: (2008): Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia, str. 180

NOVAC NA KRAJU RAZDOBLJA

Izvor: obrada autora prema: Žager, L., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L.: (2008): Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia, str 180.

Tablica 4. Izvještaj o novčanom toku (indirektna metoda)

Izvještaj o novčanom toku za razdoblje od 1.1.- 31.12.
NOVČANI TOK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI
Dobit prije poreza
Amortizacija
Povećanje kratkotrajnih obveza
Smanjenje kratkotrajnih potraživanja
Smanjenje zaliha
Ostalo povećanje novčanog toka
I. UKUPNO POVEĆANJE NOVČANOG TOKA OD POSLOVIH AKTIVNOSTI
Smanjenje kratkoročnih obveza
Povećanje kratkoročnih potraživanja
Povećanje zaliha
Ostala smanjenja novčanog toka
II. UKUPNO SMANJENJE NOVČANOG TOKA OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI
NETO NOVČANI TOK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI

Izvor: Dražić Lutilsky, I., Gulin, D., Mamić Sačer, I., Tadijančević, S., Tušek, B., Vašiček, V., Žager, K., Žager, L. (2010) Računovodstvo. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str 48.

2.3.4. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala prikazuje povećanje ili smanjenje kapitala koje je nastalo najčešće između prethodne i tekuće godine. Izvještaj prikazuje promjene koje su nastale na svim dijelovima kapitala. Promjene u kapitalu mogu biti razne, ali njihova kvaliteta nije jednaka. Na primjer, nije jednaka kvaliteta ukoliko se kapital povećao nakon ostvarivanja dobiti ili je taj porast rezultirala revalorizacija.²¹

„Ukupan kapital čine ove pozicije: upisani kapital, premije za emitirane dionice, revalorizacijske rezerve, rezerve (zakonske, rezerve za vlastite dionice, statutarne i ostale rezerve), zadržana dobit ili preneseni gubitak te dobit ili gubitak.“²²

²¹ Dražić Lutilsky, I., Gulin, D., Mamić Sačer, I., Tadijančević, S., Tušek, B., Vašiček, V., Žager, K., Žager, L. (2010) :Računovodstvo. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str 48.

²² Žager, K., Tušek, B., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Žager, L. (2016): Računovodstvo 1: računovodstvo za neračunovođe, Zagreb : Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 73.

Promjene povezane sa povećanjem i smanjenjem glavnice prikazuju se u izvještaju o zadržanoj dobiti. On pruža informaciju u kojem se odnosu dijeli ostvarena zarada na dividende i zadržanu dobit. Izvještaj o zadržanoj dobiti prikazuje razliku ukupnog iznosa sredstava za raspodjelu i dividende. Do ukupnog iznosa sredstava za raspodjelu se dolazi kada se zbroje zadržana dobit na početku razdoblja i neto dobiti tekućeg razdoblja. Promjene koje su nastale na poziciji glavnice prikazuju se u izvještaju o promjenama kapitala. Najpoželjnija promjena je zarada. Dividende koje se isplaćuju vlasnicima negativno utječu na kapital jer smanjuju zaradu.²³

2.3.5. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje se podudaraju sa bilancom, računom dobiti i gubitka i izvještajem o novčanom toku jer sadrže informacije koje dodatno objašnjavaju vrijednost i prirodu određenih pozicija u navedenim izvještajima. Bilješke pružaju informacije eksternim i internim korisnicima. „Svojim sadržajem daju temeljne informacije o poduzetniku i njegovim računovodstvenim politikama te analitički prikaz i tumačenja kategorija ostalih financijskih izvještaja, posebice onih gdje su korištene alternativne metode obračuna”²⁴. Njihov sadržaj određen je računovodstvenim standardima (MSFI/MRS i HSFI).

„Informacije koje je potrebno prikazati u bilješkama uz financijske izvještaje su:

- osnove mjerenja koje su korištene za utvrđivanje bruto knjigovodstvene vrijednosti
- metode koje su korištene pri amortizaciji
- koliki je vijek upotrebe imovine ili koje su korištene stope amortizacije
- bruto knjigovodstvena vrijednost i ispravak vrijednosti na početku i kraju razdoblja
- povezivanje knjigovodstvene vrijednosti na početku i na kraju razdoblja kojim se prikazuju povećanja, povećavanja i smanjenja koja proistječu iz revalorizacije te gubitci od umanjenja koji su priznati ili ukinuti u kapitalu, gubitci od umanjenja priznati u računu dobiti i gubitka, gubitci od umanjenja koji su ukinuti u računu dobiti i gubitka, amortizacija.”²⁵

²³ Žager, K., Tušek, B., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Žager, L. (2016): Računovodstvo 1: računovodstvo za neračunovođe, Zagreb : Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 73

²⁴ Tintor, Ž. (2020): Analiza financijskih izvještaja u funkciji donošenja kvalitetnijih poslovnih odluka. Obrazovanje za poduzetništvo - E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo, Vol. 10 No. 1, str. 84-103

²⁵ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017): Analiza financijskih izvještaja – načela, postupci, slučajevi, Zagreb : Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 105.

3. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA- TEORETSKE PRETPOSTAVKE

Analiza financijskih izvještaja orijentirana je prema budućnosti i veliku pažnju posvećuje dijelovima poslovanja koji su od velike važnosti za opstanak poduzeća. Analiza financijskih izvještaja pretvara podatke u ključne informacije koje su potrebne za upravljanje uz primjenu različitih analitičkih tehnika i sredstava.²⁶ Analizu financijskih izvještaja moguće je napraviti na više načina koji se temelje na uspoređivanju i raščlanjivanju.²⁷

U financijskoj analizi najčešće su korištena sljedeća analitička sredstva i tehnike:²⁸

- Strukturni financijski izvještaji
- Komparativni financijski izvještaji
- Analiza pomoću pokazatelja

Strukturni financijski izvještaji su baza provođenja vertikalne analize te pružaju uvid u strukturu financijskih izvještaja unutar razdoblja. Baziraju se na raščlanjivanju pozicija u financijskim izvještajima. Komparativni financijski izvještaji uspoređuju pozicije unutar izvještaja kroz ciljano razdoblje radi uočavanja smjera i dinamike kretanja. Oni služe kao podloga za provođenje horizontalne analize. Uz prethodne dvije analize, koristi se i analiza pomoću pokazatelja u koju se ubrajaju pojedinačni pokazatelji, skupine pokazatelja, sustavi pokazatelja i sintetički pokazatelji.²⁹

3.1. Horizontalna analiza

Horizontalnom analizom sagledava se tendencija i dinamika promjena na pozicijama temeljnih financijskih izvještaja. Razmatranjem tih promjena donosi se zaključak koliko je poslovanje promatranog poduzeća uspješno i sigurno.“ Horizontalnom analizom se dobivaju kako količinski iznosi smanjenja i povećanja određenih stavki tako i postoci povećanja i smanjenja pojedinih stavki koji se mogu izraziti i kao indeks.³⁰ „Kako bi se prikazala dinamika, koristi se bazni indeks. Za izračunavanje postotne promjene u pozicijama određuje se bazna godina, a ostale se uspoređuju s njom. Rezultat dobiven analizom dvaju razdoblja

²⁶ Wilson, R. M. S., McHugh, G., (1987.): Financial Analysis- A Managerial Introduction. London: Cassel Educational Limited

²⁷ Dražić Lutitsky, I., Gulin, D., Mamić Sačer, I., Tadijančević, S., Tušek, B., Vašiček, V., Žager, K., Žager, L. (2010) Računovodstvo. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str 105.

²⁸ Dražić Lutitsky, I., Gulin, D., Mamić Sačer, I., Tadijančević, S., Tušek, B., Vašiček, V., Žager, K., Žager, L. (2010) Računovodstvo. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str 105.

²⁹ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja - 2. prošireno izdanje. Zagreb: Masmedia, str 171.

³⁰ Weygandt, J.J., Kimmel, P.D, Kieso, D.E. (2009): Financial Accounting, 7.izdanje, Wiley and Sons, Hoboken, USA, str 681

pruža sliku o pozitivnim kretanjima, ali ako ga se razmotri kroz duži period, moglo bi se zaključiti da rezultat dobiven analizom upozorava na probleme koji su mogući.“³¹

3.2. Vertikalna analiza

Osim analize financijskih odnosa tijekom vremena horizontalno, često je korisno izraziti stavke bilance stanja i izvješća o dobiti u postocima vertikalno. Vertikalna analiza prikazuje postotni udio svake stavke financijskih izvještaja u odnosu na ukupan zbroj. Vertikalna analiza se provodi na strukturnim financijskim izvještajima kao npr. bilanci i računu dobiti i gubitka, gdje se uspoređuju podaci iz financijskih izvještaja koji su prikupljeni u jednoj godini. U vertikalnoj analizi bilance, aktiva i pasiva se označavaju sa brojem 100 i predstavljaju konstantu, a druge pozicije se stavljaju u odnos s njima kako bi se odredio postotni odnos ostalih varijabli.³² Vertikalna analiza se može obavljati usporedno za više godina, što pruža mogućnost usporedbe kroz period. U bilanci stanja, kao temelj se upotrebljava ukupna vrijednost aktive, tj. pasive, dok se u računu dobiti i gubitka kao temelj upotrebljava ukupna vrijednost prihoda.³³

3.3. Analiza putem financijskih pokazatelja

Uz horizontalnu i vertikalnu analizu financijskih izvještaja, menadžeri i ostali zainteresirani dionici koriste se različitim financijskim pokazateljima koji se izvode iz stavki osnovnih financijskih izvještaja poduzeća. Pokazatelji menadžmentu daju do znanja koliko je poduzeće uspješno i sigurno.³⁴

Temeljni financijski pokazatelji dijele se u nekoliko skupina:³⁵

1. Pokazatelji likvidnosti koji mjere sposobnost poduzeća da podmiri kratkoročne obveze koje su dospjele
2. Pokazatelji zaduženosti koji prikazuju omjer u kojem se poduzeće financira iz tuđih izvora
3. Pokazatelji aktivnosti koji mjere koliko efikasno poduzeće upotrebljava svoje resurse
4. Pokazatelji ekonomičnosti koji pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda
5. Pokazatelji profitabilnosti koji mjere povrat uloženog kapitala
6. Pokazatelji investiranja koji mjere uspješnost ulaganja u obične dionice

Pokazatelje je za njihovu kvalitetnu upotrebu potrebno usporediti s određenim standardnim veličinama koje su temelj usporedbe. Kao temelj usporedbe može se upotrebljavati.³⁶

³¹ Bolfek, B., Stanić, M., & Knežević, S. (2012). Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke. *Ekonomski vjesnik: Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues*, 25(1), str 158.

³² Bolfek, B., Stanić, M., & Knežević, S. (2012). Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke. *Ekonomski vjesnik: Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues*, 25(1), str 158.

³³ Weygandt, J.J., Kimmel, P.D, Kieso, D.E. (2009): *Financial Accounting*, 7.izdanje, Wiley and Sons, Hoboken, USA, str 681

³⁴ Žager K., Žager L., (1998): *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia, str 171.

³⁵ Žager K., Žager L., (1998): *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia, str 173.

³⁶ Helfert, E. A. (1997.) *Tehnike financijske analize*, 7.izanje, RiF, Zagreb

- planirani pokazatelj za analizirano razdoblje
- kretanje veličine određenog pokazatelja tijekom određenog vremena u istom poduzeću
- veličina tog pokazatelja u usporedbi sa sličnim poduzećem iz industrije
- prosječna vrijednost određenog pokazatelja ostalih poduzeća iz industrije

3.3.1. Pokazatelji likvidnosti

Likvidnost je svojstvo imovine da se u kratkom roku pretvori u novac kako bi se pokrile kratkoročne obveze.

Pokazatelji likvidnosti su:³⁷

- ✓ Koeficijent ubrzane likvidnosti- prikazuje ima li poduzeće dovoljno kratkoročnih sredstava kako bi pokrilo preuzete obveze, a da pri tome ne prodaje zalihe
- ✓ Koeficijent trenutne likvidnosti- prikazuje raspolaže li poduzeće sa dovoljno novca da podmiri preuzete obveze
- ✓ Koeficijent financijske stabilnosti- prikazuje u kojem se omjeru dugotrajna imovina financira iz dugoročnih izvora

Slika 5. Načini računanja pokazatelja likvidnosti

Koeficijent trenutne likvidnosti= novac/ kratkoročne obveze

Koeficijent ubrzane likvidnosti= (novac + potraživanja) / kratkoročne obveze

Koeficijent tekuće likvidnosti= kratkotrajna imovina / kratkoročne obveze

Koeficijent financijske stabilnosti= dugotrajna imovina / (kapital + dugoročne obveze)

Izvor: obrada autora prema: Jurković, R. (2020.): „Temeljni financijski pokazatelji“ u Kopal, R., Korkut, D. „Analitički menadžment“. Zagreb: Poslovno učilište „Effectus“, str. 606.

3.3.2. Pokazatelji zaduženosti

„Pokazatelj zaduženosti prikazuje podatke o stupnju zaduženosti određene organizacije. Predstavlja strukturu kapitala i prikazuje da li se organizacija financira iz vlastitih ili tuđih izvora. Ukoliko organizacija ima visoki stupanj zaduženosti, teže pronalazi nove investitore te lako može završiti u bankrotu.“³⁸

³⁷ Osmanagić Bedenik N.(2002): Poslovna analiza temeljem godišnjih financijskih izvješća, RRiF, br.3/2002,str.63

³⁸ Žager, K., Mamić Sačer, I.,Sever, S., Žager, L. (2008) : Analiza financijskih izvještaja - 2. prošireno izdanje. Zagreb: Masmedia, str 183.

Pokazatelji zaduženosti su:³⁹

- ✓ Koeficijent zaduženosti: prikazuje postotak imovine nabavljene iz tuđih izvora sredstava
- ✓ Koeficijent vlastitog financiranja: vezan je koeficijentom zaduženosti i daje informacije o postotku imovine koja je nabavljena iz vlastitih izvora. Poželjno je da je veći od 50%
- ✓ Koeficijent financiranja: prikazuje odnos duga i glavnice.
- ✓ Pokriće troškova kamata: prikazuje koliko puta su se kamate pokrile sa dobiti prije poreza i kamata.
- ✓ Faktor zaduženosti: prikazuje koliko je godina potrebno da se pokriju obveze koje postoje i da poduzeće nastavi svoje poslovanje sa dobiti.
- ✓ Stupanj pokrića I. i II: daju informaciju o pokriću dugotrajne imovine sa glavnicom tj. glavnicom uvećanom za obveze koje su dugoročne.

Slika 6. Načini računanja pokazatelja zaduženosti

Koeficijent zaduženosti= ukupne obveze/ ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja= glavnica/ ukupna imovina
Koeficijent financiranja= ukupne obveze/ glavnica
Pokriće troškova kamata= dobit prije poreza i kamata/ kamate
Faktor zaduženosti= ukupne obveze/ zadržana dobit + amortizacija
Stupanj pokrića I = glavnica / dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II = glavnica + dugoročne obveze / dugotrajna imovina

Izvor: obrada autora prema: Jurković, R. (2020.): „Temeljni financijski pokazatelji“ u Kopal, R., Korkut, D. „Analitički menadžment“. Zagreb: Poslovno učilište „Effectus“, str. 607.

3.3.3. Pokazatelji aktivnosti

„Pokazatelji aktivnosti mjere angažiranost imovine i u kojem stupnju je ona iskorištena. Drugi naziv za pokazatelje aktivnosti je koeficijent obrtaja jer prikazuje brzinu koja je potrebna da se imovina pretvori u novac. Bilo bi dobro da pokazatelji budu što veći jer se po njima može doći do zaključka koliko jedinica prihoda se ostvari na jedinicu imovine koja je uložena.“⁴⁰

³⁹ Helfert, E. A. (1997.) Tehnike financijske analize, 7.izdanje. Zagreb: RiF.

⁴⁰ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008) : Analiza financijskih izvještaja - 2. prošireno izdanje. Zagreb: Masmedia, str 185.

Pokazatelji aktivnosti su:⁴¹

- ✓ Koeficijent obrta ukupne imovine: koliko puta se ukupna imovina poduzeća obrne u jednoj godini
- ✓ Koeficijent obrta kratkotrajne imovine: koliko puta se kratkotrajna imovina poduzeća obrne u godini dana
- ✓ Koeficijent obrta potraživanja: prosječan broj dana potreban da se naplati potraživanje.
- ✓ Trajanje naplate potraživanja: koliko je vremena potrebno da se naplate potraživanja
- ✓ Koeficijent obrta zaliha: koliko puta se zalihe poduzeća obrnu u jednoj godini
- ✓ Dani vezivanja zaliha: koliko vremena su zalihe na skladištu

Slika 7. Načini računanja pokazatelja aktivnosti

Koeficijent obrtaja ukupne imovine= ukupni prihod/ ukupna imovina
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine= ukupni prihod/ kratkotrajna imovina
Koeficijent obrtaja potraživanja= prihod od prodaje/ potraživanja
Trajanje naplate potraživanja u danima= broj dana u godini (365) / koeficijent obrtaja potraživanja

Izvor: Jurković, R. (2020.): „Temeljni financijski pokazatelji“ u Kopal, R., Korkut, D. „Analitički menadžment“. Zagreb: Poslovno učilište „Effectus“, str. 609.

3.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti

„Pokazatelji ekonomičnosti računaju se iz podataka koje nam pruža račun dobiti i gubitka. Razlog je taj što se u omjer stavljaju različite stavke prihoda i rashoda te pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Ako su pokazatelji ekonomičnosti manji od jedan, znači da poduzeće posluje s gubitkom u određenom segmentu poslovanja, a općenito govoreći, ovi pokazatelji trebaju biti što veći.“⁴²

Osnovni pokazatelji ekonomičnosti su:⁴³

- ✓ Ekonomičnost ukupnog poslovanja
- ✓ Ekonomičnost prodaje
- ✓ Ekonomičnost financiranja
- ✓ Ekonomičnost izvanrednih aktivnosti

⁴¹ Helfert, E. A. (1997.) Tehnike financijske analize, 7.izdanje. Zagreb: RiF.

⁴²Tintor, Ž. (2020). Analiza financijskih izvještaja u funkciji donošenja kvalitetnijih poslovnih odluka. Obrazovanje za poduzetništvo - E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo, Vol. 10 No. 1, str. 84-103.

⁴³ Helfert, E. A. (1997.):Tehnike financijske analize, 7.izdanje. Zagreb: RiF.

Slika 8. Načini računanja pokazatelja ekonomičnosti

Ekonomičnost ukupnog poslovanja= ukupni prihodi/ ukupni rashodi

Ekonomičnost financiranja= financijski prihodi/ financijski rashodi

Izvor: Jurković, R. (2020.): „Temeljni financijski pokazatelji“ u Kopal, R., Korkut, D. „Analitički menadžment“. Zagreb: Poslovno učilište „Effectus“, str. 609.

3.3.5. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti su „vrsta financijskih pokazatelja kojima se ocjenjuje sposobnost poduzeća da generira prihode u odnosu na svoje troškove tijekom određenog vremena. Za većinu njih, veća vrijednost u odnosu na konkurenta ili prethodnu godinu je indikacija da tvrtka posluje dobro.“⁴⁴ Obično se promatraju pokazatelji marže profita i rentabilnost ukupne imovine.⁴⁵ Računaju se kombinacijom podataka iz bilance stanja i računa dobiti i gubitka prema formulama iz slike u nastavku.

Slika 9. Načini računanja pokazatelja profitabilnosti

Neto marža profita = (neto dobit/ ukupni prihod)* 100

Bruto marža profita = (dobit prije poreza i kamata/ ukupni prohod)* 100

Neto rentabilnost imovine = (neto dobit/ ukupna imovina) *100

Bruto rentabilnost imovine = (dobit prije poreza i kamata/ ukupna imovina)* 100

Izvor: obrada autora prema: Žager, K., Mamić Sačec, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) Analiza financijskih izvještaja – načela, postupci, slučajevi, Zagreb : Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 187.

⁴⁴ <https://www.investopedia.com/terms/p/profitabilityratios.asp>, pristup 25.11.2022.

⁴⁵ Žager, L., Žager, K.(1999.): Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: ANDRATOM.

Pokazatelji profitabilnosti su:⁴⁶

- ✓ Bruto marža profita: daje prikaz koliko se bruto dobiti ostvari u odnosu na ukupni prihod.
- ✓ Neto marža profita prikazuje koliko se neto dobiti ostvari u odnosu na ukupni prihod.
- ✓ Rentabilnost imovine (ROA) – izračunava koliko se profita ostvari na jednu kunu aktive tj. pokazuje uspješnost korištenja imovine u stvaranju dobiti.
- ✓ Rentabilnost glavnice (ROE) – izračunava koliko se profita ostvari na jednu kunu glavnice.

⁴⁶ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) Analiza financijskih izvještaja – načela, postupci, slučajevi, Zagreb : Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str 187.

4. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA NA PRIMJERU PODUZEĆA HRVATSKA LUTRIJA D.O.O.

4.1. Analiza sektora igara na sreću

Igre na sreću su oduvijek bile dio društvenog i individualnog života. Igrači se u njih rado uključuju te plaćaju određenu cijenu kako u novcu tako i u vremenu. Što više vremena igrač igra, stvara se veća ovisnost o igri. Zbog toga država na odgovarajući zakonodavni način vrši regulaciju njihovog priređivanja i preventivno sprječava moguće kriminalne radnje. Igre na sreću stvaraju ovisnost kao duhanski proizvodi i alkohol te zbog problema ovisnosti stvaraju ne elastičnu potražnju. To je razlog zbog kojeg ih država često oporezuje posebnim porezima na promet i ti porezi stvaraju respektabilni udio u državnom proračunu.⁴⁷

U Hrvatskoj su igre na sreću regulirane Zakonom o igrama na sreću (NN 87/09, 35/13, 158/13, 41/14, 143/14, dalje u tekstu: Zakon), koji definira vrste, pravo priređivanja igara te metode utjecaja države na poslovanje priređivača igara na sreću. Pravo priređivanja igara na sreću isključivo je u nadležnosti Vlade Republike Hrvatske. Ona to, pravo posebnom odlukom, na prijedlog Ministarstva financija, može prenijeti na trgovačka društva i neprofitne organizacije. Priređivači igara na sreću moraju imati sjedište u Hrvatskoj. Osim odobrenja za rad, Vlada posebnom odlukom propisuje i maksimalan broj trgovačkih društava kojima se odobrava priređivanje igara klađenja, automat klubova i kasina (Odluke o davanju prava priređivanja za svaku pojedinu kategoriju igara na sreću, NN 116/18.).⁴⁸

„Velik dio prihoda priređivača igara odlazi u državni proračun. Zakon propisuje poreze na dobitke od igara na sreću, ali i naknade (godišnje i mjesečne) koje plaćaju priređivači igara na sreću te definira programe koji se financiraju iz prihoda ostvarenih od igara na sreću. Dijelom tog novca se financiraju organizacije koje pridonose borbi protiv svih oblika ovisnosti, promiču razvoj sporta, bave se socijalnom i humanitarnom djelatnošću, zadovoljavaju potrebe osoba s invaliditetom, bave se kulturom i tehničkom kulturom te pridonose razvoju civilnog društva. Za financiranje takvih programa država izdvaja 50% naknada od priređivanja igara na sreću.“⁴⁹

Hrvatski zakon o igrama na sreću prepoznaje: lutrijske igre, igre u kasinima, igru klađenja i igre u automat klubovima. U zasebnu kategoriju spadaju online igre koje se dijele na igru klađenja i kasino igre. Najpopularnije igre na sreću u Hrvatskoj su igra klađenja i igre na automatima. U Hrvatskoj postoji velika konkurencija kladionica i automat klubova.

⁴⁷ <https://www.bib.irb.hr/1029778/download/1029778.9.pdf>, pristup 28.11.2022

⁴⁸ Zakon o igrama na sreću, NN 36/1998

⁴⁹ <https://www.bib.irb.hr/1029778/download/1029778.9.pdf>, pristup 28.11.2022

Tablica 5. Top 10 poduzetnika u djelatnosti kockanja i klađenja, rangirani prema ukupnim prihodima u 2019.

Rang	OIB	Naziv	Sjedište	Broj zaposlenih	Ukupni prihodi	Neto dobit/gubitak
1.	48471634697	SUPER SPORT d.o.o.	Zagreb	941	847.412	432.322
2.	27905228158	Hrvatska Lutrija d.o.o.	Zagreb	1.347	636.765	54.519
3.	92265244213	Hattrick-PSK d.o.o.	Dugopolje	790	614.479	156.524
4.	57930981912	INTERIGRE d.o.o.	Zagreb	945	514.117	11.117
5.	76118645526	INTERNATIONAL EVONA d.o.o.	Stobreč	276	232.704	30.994
6.	75632766837	GERMANIA SPORT d.o.o.	Zagreb	492	157.695	314
7.	90416649365	WETTPUNKT d.o.o.	Zagreb	82	118.848	14.211
8.	90180501899	ADRIA CASINO d.o.o.	Zagreb	204	86.420	3.289
9.	91725363853	SUPER IGRA d.o.o.	Zagreb	93	83.365	3.180
10.	27011922678	PUNI BROJ d.o.o.	Zagreb	26	57.573	33.238
Ukupno TOP 10 najvećih prema ukupnom prihodu				5.170	3.349.378	739.708
Ukupno SVI poduzetnici u odjeljku djelatnosti kockanja i klađenja (70)				6.749	4.085.874	727.361
Udio TOP 10 poduzetnika po ukupnom prihodu u odjeljku djelatnosti R92				76,6	82,0	

Izvor:Fina: registar godišnjih financijskih izvješća:
https://www.fina.hr/pretraga?p_p_id=net_croz_liferay7_sitesearch_web_portlet_searchresult_SearchResultPortlet&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view , pristup 15.01.2023.

Tablica prikazuje top 10 poduzetnika u djelatnosti kockanja i klađenja koji su poredani prema ukupnim prihodima ostvarenim u 2019. godini. Na prvom mjestu nalazi se Super Sport d.o.o. sa ostvarenim ukupnim prihodima u iznosu od 847.412 kn, dok se na desetom mjestu nalazi Puni broj d.o.o. sa 57.573 kn ostvarenog ukupnog prihoda. Na žalost, nisu pronađeni recentniji podaci od podataka iz 2019. godine.

U Republici Hrvatskoj 1. siječnja 2015. uvedeno je oporezivanje dobitaka na lutrijskim igrama i igri klađenja. U lutrijskim igrama oporezuju se sljedeći iznosi:⁵⁰

- od 750,00 kn od 10.000,00 kn stopa oporezivanja 10 %
- od 10.000 kn do 30.000,00 kn stopa oporezivanja 15 %
- od 30.000,00 kn do 500.000,00 kn stopa oporezivanja 20 %
- iznad 500.000,00 kn stopa oporezivanja 30 %

Efekt ove vladine odluke vidljiv je na poslovnim rezultatima svih poduzeća koja se bave ovom djelatnosti. Većina poduzeća bilježe pad prometa zbog konkurencije koja nudi online klađenje na području Republike Hrvatske ilegalno, bez plaćanja poreza.

⁵⁰ Narodne novine, br. 41/14, čl. 18

4.2. Općenito o poduzeću Hrvatska lutrija d.o.o.

Hrvatska lutrija d.o.o. je poduzeće osnovano 1973. godine u državnom vlasništvu koje jedino ima pravo priređivati sve vrste igara na sreću. Vizija Hrvatske lutrije je biti vodeći na tržištu igara na sreću, priređivati igre odgovorno, pouzdano, zabavno za igrače i korisno za društvo. Misija poduzeća je bogatim asortimanom svojih proizvoda, inovativnošću, primjenom suvremenih tehnoloških dostignuća i kvalitetnom uslugom nadmašiti očekivanja igrača.

U nastojanju da na tržištu igara na sreću u Hrvatskoj zadrži vodeću poziciju, kontinuirano prati razvoj suvremene tehnologije i najnovije trendove u području igara na sreću. Aktivna je članica udruženja europskih i svjetskih lutrijskih organizacija i dosljedno primjenjuje standarde odgovornog priređivanja igara na sreću. Bogato iskustvo zaposlenika, njihova posvećenost poslu i stalnom učenju, jamstvo su da će visoko postavljeni ciljevi biti i ostvareni.⁵¹

Neke od registriranih djelatnosti Hrvatske lutrije d.o.o. su: igre u casinima, igre na sreću na automatima, lutrijske igre, igre klađenja, mjenjački poslovi, promidžba, pripremanje i usluživanje pića i napitaka, računalne i srodne djelatnosti...⁵²

⁵¹ <https://www.lutrija.hr/hl/upoznajte-nas>, pristup (28.11.2022.)

⁵² <https://www.poslovna.hr/lite/hrvatska-lutrija/322381/subjekti.aspx?AspxAutoDetectCookieSupport=1>, pristup 20.12.2022.)

4.3. Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja za tri godine

Poslovanje poduzeća se promatra kroz razdoblje od tri godine (2018. – 2020.). U horizontalnoj analizi gledaju se promjene uzastopno kroz razdoblja. Horizontalna analiza će se provesti na bilanci i računu dobiti i gubitka. Cilj ove analize je usporediti stavke iz tekuće godine u odnosu na prethodnu godinu.

4.3.1. Horizontalna i vertikalna analiza bilance stanja

Tablica 6. Bilanca poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o.

POZICIJA	2018.	2019.	2020.
AKTIVA			
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL	0,00	0,00	0,00
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	112.055.422	169.527.378	208.568.732
I) NEMATERIJALNA IMOVINA	17.352.095	64.562.264	26.078.777
II) MATERIJALNA IMOVINA	88.998.470	98.692.074	175.808.220
1. Zemljišta	7.888.528	7.664.735	23.871.813
2. Građevinski objekti	19.201.012	17.940.543	69.540.331
3. Postrojenja i oprema	45.599.084	57.828.674	61.444.764
4. Alati, transportna imovina, pogonski alati	6.862.662	6727.555	10.618.108
5. Ostala materijalna imovina	136.194	136.194	384.194
6. Ulaganje u nekretnine	6.391.631	6.638.593	3.965.776
III) FINANCIJSKA IMOVINA	510.000	566.000	550.400
1. Udjeli, dionice i ostali vrijednosni papiri (dugotrajni)	0,00	0,00	0,00
2. Dani zajmovi, depoziti i sl. (dugotrajni)	0,00	0,00	0,00
3. Ulaganje u udjele (dionice) društva povezanim sudjelujućim interesom	104.000	104.000	80.000
4. Ulaganje u vrijednosne papire	406.000	462.000	470.400
5. Ostala dugotrajna financijska imovina	0,00	0,00	0,00
IV) POTRAŽIVANJA	370.182	302.542	230.940
1. Potraživanja od kupaca	370.182	302.542	230.940
V) ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	4.824.675	5.404.498	5.900.395

C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	181.713.072	148.603.303	129.959.720
I) ZALIHE	2.635.066	2.183.022	3.458.701
1. Sirovine i materijal	2.603.589	2.183.022	3.458.701
2. Proizvodnja u tijeku	0,00	0,00	0,00
3. Gotovi proizvodi i trgovačka roba	31.477	0,00	0,00
4. Ostale zalihe			
II) POTRAŽIVANJA	1.895.643	1.562.224	6.116.000
1. Potraživanja od kupaca	112.609	173.612	177.087
2. Potraživanja od zaposlenika	265.377	431.424	326.416
3. Potraživanja od države	744.878	470.291	4.951.593
4. Ostala potraživanja	772.779	486.897	660.904
III) FINANCIJSKA IMOVINA	12.341.114	11.057.675	11.306.977
1. Udjeli, dionice i ostali vrijednosni papiri (kratkotrajni)	0,00	0,00	0,00
2. Dani zajmovi, depoziti i sl. (kratkotrajni)	12.341.114	11.057.675	11.306.977
3. Ostala kratkotrajna financijska imovina	0,00	0,00	0,00
IV) NOVAC	164.841.249	133.800.382	109.078.042
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	17.916.425	20.379.138	25.761.625
UKUPNO AKTIVA	311.684.919	338.509.819	364.290.077
IZVANBILANČNI ZAPISI	189.104.559	190.409.093	266.353.863
PASIVA			
A) KAPITAL I REZERVE	107.784.289	110.167.460	87.101.016
I) Temeljni kapital	50.000.000	50.000.000	50.000.000
II) Kapitalne rezerve	0,00	0,00	0,00
III) Rezerve iz dobiti, revalorizacijske rezerve i rezerve fer vrijednosti	0,00	0,00	0,00
IV) Zadržana dobit ili preneseni gubitak	5.643.057	5.648.901	4.425.244
1. Zadržana dobit	5.643.057	5.648.901	4.425.244
V) Dobit/gubitak poslovne godine	52.141.232	54.518.559	32.675.772
1. Dobit poslovne godine	52.141.232	54.518.559	32.675.772
VI) Manjinski (nekontrolirajući) interes	0,00	0,00	0,00
B) REZERVIRANJA	55.660.473	46.578.643	44.960.023
1. Rezerviranja za mirovine	30.955.052	27.608.516	32.767.637

2.Rezerviranja za započete sudske sporove	24.705.421	18.970.127	12.192.386
C) DUGOROČNE OBVEZE	678.526	20.154.253	21.038.499
1.Ostale dugoročne obveze	678.526	20.154.253	21.038.499
I)Kamatonosne (financijske) obveze (dugoročne)	0,00	0,00	0,00
II) Obveze prema dobavljačima (dugoročne)	0,00	0,00	0,00
D) KRATKOROČNE OBVEZE	134.605.164	150.195.091	193.325.273
I)Kamatonosne (financijske) obveze (kratkoročne)	0,00	0,00	0,00
II) Obveze prema dobavljačima (kratkoročne)	28.358.175	34.161.233	35.964.297
III)Obveze za zajmove, depozite i slično	2.253.126	3.045.599	2.948.512
IV)Obveze za predujmove	6.211.563	6.465.251	9.232.281
V) Obveze prema zaposlenicima	13.659.103	9.642.490	13.404.449
VI) Obveze za poreze i doprinose	21.132.711	23.868.894	28.143.207
VII) Ostale kratkoročne obveze	62.990.486	73.011.624	79.113.968
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	12.956.467	11.414.372	17.865.266
UKUPNO PASIVA	311.684.919	338.509.819	364.290.077
IZVANBILANČNI ZAPISI	189.104.559	190.409.093	266.353.863

Izvor: obrada autora prema bilanci Hrvatska lutrija d.o.o.

Tablica 7. Horizontalna analiza bilance poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o.

POZICIJA	2019./2018. APSOLUTNA PROMJENA	% PROMJENA	2020./2019. APSOLUTNA PROMJENA	% PROMJENA
AKTIVA				
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI, A NEU PLAĆENI KAPITAL	0,00	0%	0,00	0%
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	57.471.956	51,29%	39.041.354	23,03%
I) NEMATERIJALNA IMOVINA	47.210.169	272,07%	-38.483.487	-59,61%
II) MATERIJALNA IMOVINA	9.693.604	10,89%	77.116.146	78,14%
III) FINANCIJSKA IMOVINA	56.000	10,99%	-15.600	-2,76%
IV) POTRAŽIVANJA	-67.640	-18,27%	-71.602	-23,67%
V) ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	579.823	12,02%	495.897	9,18%
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	-33.109.769	-18,22%	-18.643.583	-12,55%
I) ZALIHE	-452.044	-17,15%	1.275.679	58,44%
II) POTRAŽIVANJA	-333.419	-17,58%	4.553.776	291,49%
III) FINANCIJSKA IMOVINA	-1.283.439	-10,39%	249.302	2,25%
IV) NOVAC	-31.040.867	-18,83%	-24.722.340	-18,48%
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	2.462.713	13,75%	5.382.487	26,41%
UKUPNO AKTIVA	26.824.900	8,61%	25.780.258	7,62%
PASIVA				
A) KAPITAL I REZERVE	2.383.171	2,21%	-23.066.444	-20,94%
B) REZERVIRANJA	-9.081.830	-16,32%	-1.618.620	-3,48%
C) DUGOROČNE OBVEZE	19.475.727	2870,30%	884.246	4,39%
D) KRATKOROČNE OBVEZE	13.589.927	10,10%	43.130.182	28,72%
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	-1.542.095	-11,90%	6.450.894	56,51%
UKUPNO PASIVA	26.824.900	8,61%	25.780.258	7,62%

Izvor: obrada autora

U tablici je prikazana horizontalna analiza bilance poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o. Uspoređene su glavne stavke iz bilance. Kako bi se dobio rezultat apsolutnih promjena koristila se formula:⁵³

Apsolutna promjena= iznos tekuće godine – iznos prethodne godine

Pri izračunu relativnih promjena, formula koja je korištena glasi:⁵⁴

$$\text{Relativna promjena} = \frac{(\text{iznos tekuće godine} - \text{iznos prethodne godine})}{\text{Iznos prethodne godine}} \times 100$$

Ukupna aktiva se u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu povećala 8,61% ili iznos od 26.824.900 kn. U 2020. iznos povećanja je 25.780.258 kn ili 7,62% u odnosu na 2019. godinu. Dugotrajna imovina se u 2019. godini u odnosu na 2018. povećala za 51,29% ili iznos od 57.471.956 kn. Povećala se radi rasta nematerijalne, materijalne i financijske imovine. Rast nematerijalne imovine uslijedio je povećanjem koncesija, patenata, licencija, robne i uslužne marke, softvera i ostalih prava. Rast materijalne imovine uslijedio je povećanjem postrojenja i opreme. Rast financijske imovine uslijedio je porastom ulaganja u vrijednosne papire. Dugotrajna imovina u 2020. u odnosu na 2019. se povećala za 23,03% te povećanje iznosi 39.041.354 kn. Dugotrajna imovina povećala se radi povećanja materijalne imovine. Materijalna imovina povećala se radi povećanja postrojenja i opreme. Kratkotrajna imovina se u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu smanjila za -18,22% uslijed smanjenja zaliha, potraživanja, financijske imovine i novca. Kratkotrajna imovina se u 2020. godini u odnosu na 2019. smanjila za -18.643.583 kn ili -12,55% uslijed smanjenja novca. Vidljiv je porast potraživanja od skoro 300%, razlog tome je povećanje potraživanja od države i drugih institucija.

Kao i ukupna aktiva, ukupna pasiva se u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu povećala 8,61% ili iznos od 26.824.900 kn. U 2020. iznos povećanja je 25.780.258 kn ili 7,62% u odnosu na 2019. godinu. Kapital i rezerve u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu povećale su se za 2,21% ili iznos od 2.383.171 kn. U 2020. godini u usporedbi s 2019. godinom, iznos kapitala i rezervi smanjio se za -23.066.444 ili -20,94% radi smanjenja dobiti poslovne godine koja je rezultat Covid 19 krize. Rezerviranja u 2019. godini smanjila su se za -9.081.830 kn ili -16,23% u odnosu na 2018. godinu zbog smanjenja rezerviranja za mirovine i započete sudske sporove

⁵³ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) Analiza financijskih izvještaja – načela, postupci, slučajevi, Zagreb : Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

⁵⁴ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) Analiza financijskih izvještaja – načela, postupci, slučajevi, Zagreb : Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

dok je smanjenje u 2020. godini u odnosu na 2019. -3,48% ili -1.618.620 kn. Dugoročne obveze u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu povećale su se za 19.475.727 kn što je povećanje od 2870 % radi povećanja ostalih dugoročnih obveza (nažalost nemamo detalje ovako velikog porasta ostalih dugoročnih obveza), dok su se u 2020. godini u odnosu na 2019. povećale za 884.246 kn što je povećanje od 4,39%. Kratkoročne obveze u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu povećale su se za 10,10 % ili iznos od 13.589.927 kn radi povećanja obveza prema zaposlenicima, povećanja obveza za poreze i ostalih kratkoročnih obveza. U 2020. godini u odnosu na 2019. godinu, kratkoročne obveze povećale su se za 28,72% ili 43.130.182 kn radi povećanja obveza prema dobavljačima, povećanja obveza za predujmove, povećanja obveza prema zaposlenicima te povećanja ostalih kratkoročnih obveza.

Tablica 8. Vertikalna analiza bilance poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o.

POZICIJA	2018. %	2019. %	2020. %
AKTIVA			
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL	0,00	0,00	0,00
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	35,95%	50,08%	57,25%
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	58,30%	43,90%	35,67%
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	5,75%	6,02%	7,07%
UKUPNO AKTIVA	100%	100%	100%
PASIVA			
A) KAPITAL I REZERVE	34,58%	35,35%	23,91
B) REZERVIRANJA	17,86%	13,76%	12,34
C) DUGOROČNE OBVEZE	0,22%	5,95%	5,78%
D) KRATKOROČNE OBVEZE	43,16%	44,37%	53,07%
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	4,16%	3,37%	4,90%
UKUPNO PASIVA	100%	100%	100%

Izvor: obrada autora

„Vertikalna analiza prikazuje postotni udio svake stavke financijskog izvješća u odnosu na ukupan zbroj. Vertikalna analiza se također može obavljati usporedno za više godina, što omogućuje usporedbe kroz vrijeme.⁵⁵

Formula za izračunavanje postotnog udjela glasi:⁵⁶

Vrijednost pojedine stavke aktive/ pasive

Postotni udio= _____ x 100

Ukupna vrijednost aktive/ pasive

U strukturi aktive dugotrajna imovina 2018. čini 35,95% udjela, 2019. se povećava na 50,08% udjela te 2020. godine raste na 57,25% udjela. Zabilježen je porast radi povećanja koncesija, patenata, licencija, robne i uslužne marke, softvera i ostalih prava. Kratkotrajna imovina 2018. čini 58,30% udjela, 2019. se smanjuje na 43,9 % udjela te 2020. godine pada na 35,67% udjela. Pad je uslijedio smanjenjem novaca u banci i blagajni. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi u 2018. čine 5,75% udjela, 2019. 6,02 % te 2020. rastu na 7,07% udjela.

U strukturi pasive kapital i rezerve u 2018. godini čine 34,58% udjela, u 2019. godini 35,35% udjela te u 2020. udjel pada na 23,91%. Pada radi smanjenja dobiti na kraju poslovne godine. Rezerviranja u 2018. čine 17,86 % udjela, u 2019. smanjuju se na 13,76% udjela te 2020. padaju na 12,34% udjela. Dugoročne obveze u 2018. godini čine 0,22 %, u 2019. godini rastu na 5,95% udjela te 2020. godine čine 5,78 % udjela. Kratkoročne obveze u 2018. godini čine 43,16% udjela, 2019. godine 44,37% udjela te 2020. godine 53,07% udjela. U kratkoročnim obvezama dolazi do porasta udjela radi povećanja obveza za predujmove, povećanja obveza prema dobavljačima, povećanja obveza prema zaposlenicima, povećanja obveza za poreze, povećanja obveze s osnove udjela o rezultatu te povećanja ostalih kratkoročnih obveza. Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja u 2018.godini čini udio od 4,16 %, u 2019. godini 3,37% udjela te 2020. godine čini 4,90 % udjela.

⁵⁵ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja - 2. prošireno izdanje. Zagreb: Masmmedia.

⁵⁶ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017): Analiza financijskih izvještaja – načela, postupci, slučajevi. Zagreb : Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.

4.3.2. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka

Tablica 9. Račun dobiti i gubitka poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o.

POZICIJA	2018.	2019.	2020.
A) POSLOVNI PRIHODI	597.252.807	633.902.217	618.415.761
1. Prihodi od prodaje (izvan grupe)	591.131.868	621.929.300	596.243.245
2. Ostali poslovni prihodi	5.949.116	11.501.680	21.736.043
3. Prihodi na temelju uporabe vlastitih proizvoda	171.823	471.237	436.473
B) POSLOVNI RASHODI	536.142.599	568.348.017	575.867.283
1.) Materijalni troškovi i troškovi prodane robe	175.048.387	187.791.141	192.362.805
2) Troškovi osoblja	149.255.311	157.227.071	157.650.583
3) Rezerviranja	22.691.408	3.772.094	6.075.185
4) Amortizacija	26.813.954	38.411.434	45.348.437
5) Ostali troškovi	158.909.111	179.165.428	171.956.492
6) Ostali poslovni rashodi	3.424.428	1.858.769	2.401.474
7) Vrijednosna usklađenja	0,00	122.080	72.307
C) FINANCIJSKI PRIHODI	3.768.675	2.863.099	508.394
1. Prihodi od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova	8.506	40.645	0,00
2. Ostali prihodi s osnove kamata	1.988.305	969.577	499.994
3. Tečajne razlike i ostali financijski prihod	1.771.864	1.796.877	0,00
D) FINANCIJSKI RASHODI	838.537	1.184.352	2.089.046
1. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	665.737	1.184.352	1.044.823
2. Tečajne razlike i drugi rashodi	0,00	0,00	1.020.223
3. Nerealizirani gubici	172.800	0,00	0,00
4. Vrijednosna usklađenja financijske imovine	0,00	0,00	24.000
E) UKUPNI PRIHODI	601.021.482	636.765.316	618.924.155
F) UKUPNI RASHODI	536.981.136	569.532.369	577.956.329
G) DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	64.040.346	67.232.947	40.967.826
H) POREZ NA DOBIT	11.899.114	12.714.388	8.292.054
I) NETO DOBIT	3.671.591	5.845	-1.223.657

Izvor: obrada autora prema računu dobiti i gubitka Hrvatska lutrija d.o.o.

Tablica 10. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o

POZICIJA	2019./2018. APSOLUTNA PROMJENA	% PROMJENA	2020./2019. APSOLUTNA PROMJENA	% PROMJENA
A) POSLOVNI PRIHODI	36.649.410	6,14%	-15.486.456	-2,44%
1. Prihodi od prodaje (izvan grupe)	30.797.432	5,21%	-25.686.055	-4,11%
2. Ostali poslovni prihodi	5.552.564	93,33%	10.234.363	88,98%
3. Prihodi na temelju uporabe vlastitih proizvoda	299.414	174,26%	-34.764	-7,38%
B) POSLOVNI RASHODI	32.205.418	6,00%	7.519.266	1,32%
1.) Materijalni troškovi i troškovi prodane robe	12.742.754	7,28%	4.571.664	2,43%
2) Troškovi osoblja	7.971.760	5,34%	423512	0,26%
3) Rezerviranja	-22.314.114	-98,34%	2.303.091	61,05%
4) Amortizacija	11.597.480	43,25%	6.937.003	18,06%
5) Ostali troškovi	20.256.317	12,75%	-7.208.936	-4,02%
6) Ostali poslovni rashodi	-1.565.659	-45,72%	542.705	29,20%
7) Vrijednosna usklađenja	122.080	100%	-49.773	-40,77%
C) FINANCIJSKI PRIHODI	-905.576	-24,03%	-2.354.705	-82,24%
1. Prihodi od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova	32.139	377,84%	-40.645	100%
2. Ostali prihodi s osnove kamata	-1.018.728	-51,24	-469.583	-48,43%
3. Tečajne razlike i ostali financijski prihod	25.013	1,41%	-1.796.877	100%
D) FINANCIJSKI RASHODI	345.815	41,24%	904.694	43,31%
1. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	518.615	77,90%	-139.529	-11,78%
2. Tečajne razlike i drugi rashodi	0,00	0%	1.020.223	100%
3. Nerealizirani gubici	-172.800	100%	0,00	0%
4. Vrijednosna usklađenja financijske imovine	0,00	0%	24.000	100%
E) UKUPNI PRIHODI	35.743.834	5,95%	-17.841.161	-2,80%
F) UKUPNI RASHODI	32.551.233	6,06%	8.423.960	1,48%
G) DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	3.192.601	4,99%	-26.265.121	-39,07%
H) POREZ NA DOBIT	815.274	6,85%	-4.422.334	-34,78%
I) NETO DOBIT	-3.665.746	-99,84%	-1.229.503	-21,035%

Izvor: obrada autora

U tablici je prikazana horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o. Za dobivanje rezultata apsolutnih i relativnih promjena, korištene su iste formule kao i kod računanja horizontalne analize bilance.

Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka ukazuje na to da su se u 2019. godini poslovni prihodi povećali za 36.649.410 kn ili 6,14 % u usporedbi sa 2018. godinom. Razlog povećanju poslovnih prihoda je povećanje prihoda od prodaje za 5,21 %, povećanje ostalih poslovnih prihoda za 93,33% te povećanje prihoda na temelju uporabe vlastitih proizvoda za 174,26 %. Poslovni prihodi u 2020.godini u usporedbi sa 2019. godinom, smanjili su se za -15.486.456 kn ili -2,44 %. Smanjenje je nastalo radi smanjenja prihoda od prodaje za -4,11 % te smanjenja prihoda na temelju uporabe vlastitih proizvoda za -7,38%. Poslovni rashodi u 2019. godini u odnosu na 2018. povećali su se za 32.205.418 kn ili 6,00%. Do povećanja poslovnih rashoda je došlo radi povećanja materijalnih troškova i troškova prodane robe za 7,28 %, povećanja troškova osoblja za 5,34 %, povećanja amortizacije za 43,25 %, povećanja ostalih troškova za 12,75% te povećanje vrijednosnog usklađenja za 100%. U 2020. godini u usporedbi sa 2019. godinom došlo je do povećanja poslovnih rashoda za 7.519.266 kn ili 1,32 %. Do povećanja poslovnih rashoda došlo je radi povećanja materijalnih troškova i troškova prodane robe za 2,43 %, povećanja rezerviranja za 61,05%, povećanja amortizacije za 18,06% te povećanja ostalih poslovnih rashoda za 29,20 %. U 2019. godini u usporedbi sa 2018. godinom došlo je do smanjenja financijskih prihoda za -905.576 kn ili 24,03%. Do smanjenja je došlo radi smanjenja ostalih prihoda s osnove kamata za -1.018.728 kn ili -51,24%. U 2020. godini u usporedbi sa 2019. godinom financijski prihodi smanjuju se za -2.354.705 kn ili -82,24% radi smanjenja ostalih prihoda s osnove kamata. U 2019. godini u usporedbi sa 2018. godinom financijski rashodi povećali su se za 345.815 kn ili 41,24% radi povećanja rashoda s osnove kamata za 77,90%. U 2020. godini u odnosu na 2019. godinu financijski rashodi povećali su se za 904.694 kn ili 43,31%, do povećanja je došlo radi povećanja tečajnih razlika i drugih rashoda te povećanja vrijednosnog usklađivanja financijske imovine. Ukupni prihodi u 2019.godini u odnosu na 2018. povećali su se za 35.743.834 kn ili 5,95%. U 2020. godini u usporedbi sa 2019. godinom ukupni prihodi smanjili su se za -17.841.161 kn ili -2,08 %. U 2019. godini u usporedbi sa 2018. došlo je do povećanja ukupnih rashoda za 32.551.233 kn ili 6,06 %. U 2020. godini u usporedbi sa 2019. došlo je do povećanja ukupnih rashoda za 8.423.960 kn ili 1,48%. Dobit prije oporezivanja se u 2019. godini u odnosu na 2018. povećala za 3.192.601 kn ili 4,99 % dok se u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu smanjila za -26.265.121 kn ili -39,07%. Porez na dobit se u 2019. povećao u odnosu na 2018. za 815.274 kn ili 6,85 % dok se u 2020. u odnosu na 2019. smanjio za -4.422.334 kn ili -34,78%. Neto dobit u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu smanjila se za -3.665.746 kn ili -99,84%. U 2020. godini u odnosu na 2019. godinu, neto dobit smanjila se za -1.229.503 kn ili -21.035%.

Tablica 11. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka

POZICIJA	2018. %	2019. %	2020. %
A) POSLOVNI PRIHODI	99,37%	99,55%	99,92%
B) POSLOVNI RASHODI	89,21%	89,26%	93,04%
C) FINANCIJSKI PRIHODI	0,63%	0,45%	0,08%
D) FINANCIJSKI RASHODI	0,14%	0,19%	0,34%
E) UKUPNI PRIHODI	100%	100%	100%
F) UKUPNI RASHODI	89,34%	89,44%	93,38%
G) DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	10,66%	10,56%	6,62%
H) POREZ NA DOBIT	1,98%	2,00%	1,34%
I) NETO DOBIT	0,61%	0,00%	-0,00%

Izvor: Obrada autora

U tablici je prikazana vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o. „U vertikalnoj analizi računa dobiti i gubitka vrijednost ukupnih prihoda postaje baza usporedbe.“⁵⁷

Formula za izračunavanje postotnog udjela glasi:⁵⁸

Vrijednost pojedine stavke računa dobiti i gubitka

Postotni udio= _____ x 100

Vrijednost ukupnih prihoda

⁵⁷ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017): Analiza financijskih izvještaja – načela, postupci, slučajevi. Zagreb : Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.

⁵⁸ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja - 2. prošireno izdanje. Zagreb: Masmedia.

U računu dobiti i gubitka dominiraju poslovni prihodi i poslovni rashodi. U razdoblju koje se promatra, rastu i poslovni prihodi i poslovni rashodi. U 2018. godini se na poslovne prihode odnosi 99,37% udjela, u 2019. godini 99,55% udjela te u 2020. godini 99,92% udjela. Na poslovne rashode u 2018. godine odnosi se 89,21% udjela, 2019. godine 89,26% udjela te 2020. godine 93,04% udjela. Udio financijskih prihoda se smanjuje kroz promatrano razdoblje. U 2018. financijski prihodi čine 0,63% udjela, 2019. godine 0,45% udjela te 2020. godine 0,08 % udjela. Udio financijskih rashoda se povećava kroz razdoblje od 2018.- 2020. Udio financijskih rashoda u 2018. godini je 0,14%, udio u 2019. godini 0,19% te u 2020. godini 0,34%. Udio ukupnih rashoda se povećava u promatranom razdoblju. U 2018. godini ukupni rashodi čine udio od 89,34%, u 2019. godini 89,44% te u 2020. godini čine udio od 93,38%. Udio dobiti prije oporezivanja raste u 2018. i 2019. godini, a u 2020. godini pada. Udio u 2018. godini iznosi 10,66 %, u 2019. godini 10,56% te u 2020. godini pada na 6,62%. Udio poreza na dobit u 2018. godini iznosi 1,98%, u 2019. godini 2,00 % te u 2020. godini 1,34%. Udio neto dobiti se kroz promatrano razdoblje smanjuje. U 2018. godini udio je 0,61% te u 2019.godini 0,00% a u 2020 godini ostvaren je gubitak.

4.4. Analiza putem financijskih pokazatelja

U nastavku će biti prikazani neki od temeljnih pokazatelja analize financijskih izvještaja.

Tablica 12. Pokazatelji likvidnosti poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o.

POKAZATELJI LIKVIDNOSTI	2018.	2019.	2020.
KOEFICIJENT TRENUTNE LIKVIDNOSTI	1,22	0,89	0,56
KOEFICIJENT UBRZANE LIKVIDNOSTI	1,24	0,90	0,60
KOEFICIJENT TEKUĆE LIKVIDNOSTI	1,35	0,99	0,67
KOEFICIJENT FINACIJSKE STABILNOSTI	1,03	1,30	1,93

Izvor: obrada autora

Pokazatelji likvidnosti izračunati su formulama navedenim u dijelu „3.3.1. Pokazatelji likvidnosti“. „Koeficijent trenutne likvidnosti ne bi trebao biti manji od 0,1. Ako je koeficijent 1 i više, znači da je poduzeće likvidno tj. ima dovoljno sredstava za podmirenje svojih kratkoročnih obveza u roku od 15 dana. Koeficijent ubrzane likvidnosti mora biti minimalno 1, što znači da kratkoročne obveze ne bi smjele biti veće od zbroja iznosa novca i potraživanja. Koeficijent tekuće likvidnosti bi trebao biti veći od 2 tj. kratkotrajna imovina mora

biti barem dvostruko veća od kratkoročnih obveza, dok koeficijent financijske stabilnosti mora uvijek biti manji od 1 zato što se iz dijela dugoročnih izvora treba financirati kratkotrajna imovina.“⁵⁹

Izračunati koeficijenti trenutne likvidnosti pokazuju da je pokrivenost kratkoročnih obveza novcem u promatranom razdoblju dobra. Primjećuje se opadanje ovog koeficijenta kroz razdoblja. Koeficijent ubrzane likvidnosti prikazuje da kroz promatrano razdoblje poduzeće ima dovoljno brzo unovčive imovine da podmiri kratkoročne obveze u 2018. godini. U ostalim godinama vidljiv je pad ovog koeficijenta. Koeficijent tekuće likvidnosti niti u jednoj od promatranih godina nije veći od 2 što znači da kratkotrajna imovina ni u jednoj od promatranih godina nije barem dvostruko veća od kratkoročnih obveza. Koeficijent financijske stabilnosti također ne pokazuje zadovoljavajuće rezultate jer u promatranim razdobljima nije manji od 1.

Tablica 13. Pokazatelj zaduženosti poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o.

POKAZATELJ ZADUŽENOSTI	2018.	2019.	2020.
KOEFICIJENT ZADUŽENOSTI	0,65	0,68	0,77
KOEFICIJENT VLASTITOG FINANCIRANJA	0,35	0,32	0,23
KOEFICIJENT FINANCIRANJA	1,89	2,07	3,18
STUPANJ POKRIĆA I	0,96	0,65	0,42
STUPANJ POKRIĆA II	0,97	0,77	0,52

Izvor: obrada autora

„Koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja pokazatelji su tzv. statičke zaduženosti jer se temelje na podacima iz pasive bilance te pokazuju koliko je imovine financirano iz vlastitog, a koliko iz tuđeg kapitala. Koeficijent zaduženosti pokazuje u kojem se omjeru tvrtka koristi zaduživanjem kao oblikom financiranja, tj. koji je postotak imovine nabavljen zaduživanjem. Pravilo nam govori da što je veći odnos duga i imovine, veći je i financijski rizik, tj. rizik da tvrtka neće biti u mogućnosti servisirati svoje dugove te da se ostvarenim financijskim rezultatom neće pokriti kamate na dugove poduzeća. Vrijedi i obrnuto pravilo: što je manji odnos duga i imovine, to je niži financijski rizik. Vrijednost koeficijenta zaduženosti trebala bi biti 0,5 ili manja. Koeficijent vlastitog financiranja govori koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala, njegova vrijednost bi trebala biti veća od 0,5.

⁵⁹ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja - 2. prošireno izdanje. Zagreb: Masmedia, str.54.

Koeficijent financiranja, trebao bi biti što je moguće niži jer visoke vrijednosti ovog pokazatelja mogu naštetiti mogućem kreditnom rejtingu tvrtke upućujući na moguće poteškoće pri vraćanju dugova i plaćanju kamata. Stupanj pokrića I prikazuje stupanj financiranja dugoročne imovine iz dugoročnih izvora. Poželjno je da se dugoročna imovina u potpunosti financira dugoročnim izvorima, tj. da je iznos pokazatelja jednak 1. Stupanj pokrića II uvijek bi trebao biti veći od 1 zato što dio dugoročnih izvora zbog održavanja likvidnosti koristi i za financiranje kratkotrajne imovine.⁶⁰

Kroz promatrano razdoblje od 2018. godine do 2020. godine, koeficijent zaduženosti raste, a koeficijent vlastitog financiranja pada što ukazuje na visoku statičku zaduženost poduzeća. Koeficijent financiranja je veći od 1 i pokazuje porast iz godine u godinu, što znači da se poduzeće sve više financira iz tuđih izvora. Na 1 kunu kapitala poduzeće ima 1,89 kuna obveza u 2018, 2,07 kuna obveza u 2019 i 3,18 kuna obveza u 2020. Vrijednost pokazatelja stupnja pokrića I i stupnja pokrića II manja je od 1 što znači da se dugoročna imovina u potpunosti ne financira vlastitim/ dugoročnim izvorima.

Tablica 14 : Pokazatelji aktivnosti u poduzeću Hrvatska lutrija d.o.o.

POKAZATELJI AKTIVNOSTI	2018.	2019.	2020.
KOEFICIJENT OBRTAJA UKUPNE IMOVINE	1,93	1,88	1,70
KOEFICIJENT OBRTAJA KRATKOTRAJNE IMOVINE	3,31	4,29	4,76
KOEFICIJENT OBRTAJA POTRAŽIVANJA	311,84	405,77	101,11
TRAJANJE NAPLATE POTRAŽIVANJA U DANIMA	1,17	0,90	3,61

Izvor: obrada autora

Iz koeficijenta obrtaja ukupne imovine vidljivo je da u 2018. godini svaka kuna ukupne imovine donese 1,93 kn ukupnog prihoda. U 2019. godini vidljiv je trend opadanja tj. povećanja trajanja obrta ukupne imovine (sa 1,93 na 1,88). U 2020. godini svaka kuna ukupne imovine donese 1,70 kn prihoda od prodaje.

Iz koeficijenta obrtaja kratkotrajne imovine u 2018. godini vidljivo je da svaka kuna kratkotrajne imovine donese 3,31 kuna iz prodaje. U 2019.godini to iznosi 4,29 kn te u 2020.

⁶⁰Žager K., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia, str. 80.

godini 4,76 kn. Trend je povećanja tj. kraće nam treba da se obrne kratkoročna imovina kako bi se zaradio profit.

Iz koeficijenta obrtaja potraživanja u 2018. godini vidljivo je da se potraživanja naplaćuju u za 1,17 dana, u 2019. godini se potraživanja naplaćuju za 0,90 dana te u 2020. za 3,61 dana. Brza naplata potraživanja i visoki koeficijenti obrtaja potraživanja su takvi zbog specifične djelatnosti prodaje lutrijskih igara tj. igara na sreću gdje je naplata potraživanja trenutna. U 2020. godini je povećano vrijeme dana naplate potraživanja zbog sporosti cjelokupnog sustava uzrokovanog pandemijom.

Tablica 15. Pokazatelji ekonomičnosti u poduzeću Hrvatska lutrija d.o.o.

POKAZATELJI EKONOMIČNOSTI	2018.	2019.	2020.
EKONOMIČNOST UKUPNOG POSLOVANJA	1,12	1,12	1,07
EKONOMIČNOST FINANCIRANJA	4,49	2,42	0,24

Izvor: obrada autora

U analiziranim godinama, vrijednost pokazatelja je veća od 1 što znači da poduzeće posluje sa dobiti.

U 2020. godini vrijednost pokazatelja ekonomičnosti financiranja manja je od 1 što znači da je društvo ostvarilo gubitak.

Tablica 16. Pokazatelji profitabilnosti poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o.

POKAZATELJI PROFITABILNOSTI	2018.	2019.	2020.
NETO MARŽA PROFITA	0,61	0,00	-0,00
BRUTO MARŽA PROFITA	10,66	10,56	6,62
NETO RENTABILNOST IMOVINE	1,18	0,00	-0,00
BRUTO RENTABILNOST IMOVINE	20,55	19,86	11,24

Izvor: obrada autora

Neto marža profita prikazuje da na svaku kunu prodaje ostaje 0,61 kn neto dobiti u 2018. godini, u 2019. dobit je neznatna a u 2020. nema dobiti.

Bruto marža profita prikazuje da na svaku kunu prodaje ostaje 10,66 kn bruto dobiti u 2018. godini, u 2019. godini 10,56 kn te u 2020. godini 6,62 kn. Vidljiv je trend smanjenja bruto dobiti kroz promatrano razdoblje.

Neto rentabilnost imovine prikazuje da na svaku kunu imovine ostvari se neto dobit od 1,18 kn u 2018. godini, u 2019. i 2020. godini nema neto dobiti.

Bruto rentabilnost imovine prikazuje da na svaku kunu imovine ostvari se bruto dobit od 20,55 kn u 2018. godini, u 2019. godini 19,86 kn te u 2020. godini ostvari se bruto dobit od 11,24kn. Kroz promatrano razdoblje vidljiv je pad, čemu je uzrok povećanje troškova i smanjenje prodaje.

5. ZAKLJUČAK

U ovom završnom radu, napravljena je analiza financijskih izvještaja poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o. Analiza je napravljena pomoću podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka poduzeća. Uspoređivale su se tri uzastopne godine, od 2018. godine do 2020. godine, kako bi se zaključilo kako poduzeće posluje na tržištu. Provedena je horizontalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka, vertikalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka te analiza financijskih pokazatelja.

Provedbom mjera Stožera civilne zaštite temeljenih na Odluci o mjerama ograničavanja društvenih okupljanja, rada u trgovini, uslužnih djelatnosti i održavanja sportskih i kulturnih događanja od 19. ožujka 2020. godine (NN 32/2020), koja je rezultirala zatvaranjem 347 prodajnih mjesta u kojima Hrvatska Lutrija d.o.o. priređuje igre na sreću, uključujući 10 automat klubova i jedan casino (za koje je sukladno članku 38. odnosno 58. Zakona o igrama na sreću uplatila godišnju naknadu za priređivanju igara u casinima odnosno igra na sreću na automatima), Hrvatska Lutrija d.o.o., zabilježila je u 2020. godini smanjenje poslovnih prihoda za 2,44% i smanjenje financijskih prihoda za 82,24% u odnosu na 2019. godinu. U 2020. godini u usporedbi sa 2019. godinom poslovni rashodi povećali su se za 1.32%, a financijski rashodi za 43,31%.

Otežane okolnosti poslovanja uvjetovane epidemijom COVID-19 direktno se odražavaju i na likvidnost Hrvatske Lutrije odnosno predstavljaju potencijalni rizik nemogućnosti ispunjenja obveza kako prema zaposlenicima, tako prema dobavljačima i državi. Zadržavanje prihvatljive razine likvidnosti iznimno je važno za održivost poslovanja Hrvatske Lutrije, čije se poslovanje temelji i na ugovornim odnosima sa preko 1.300 poslovnih partnera, kako fizičkih tako i pravnih osoba, prema kojima Hrvatska Lutrija ima određene ugovorne obveze. Nelikvidnost Hrvatske Lutrije mogla bi imati za posljedicu nemogućnost ispunjena obveza prema ugovornim partnerima i izazvati tzv. „domino efekt“ nelikvidnosti odnosno insolventnosti ugovornih partnera, a samim time dovesti u pitanje i zadržavanje radnih mjesta u realnom odnosno privatnom sektoru koji je generator gospodarskog rasta u RH. Posebno se to odnosi i na male i mikro poduzetnike koji čine značajniji postotak u ukupnom broju poslovnih partnera s kojima Hrvatska Lutrija surađuje.

U cilju prevencije potencijalnog rizika likvidnosti, Društvo bi trebalo poduzeti sve raspoložive mjere i aktivnosti u cilju anuliranja rizika.

LITERATURA

Knjige:

1. Dražić Lutilsky, I., Gulin, D., Mamić Sačer, I., Tadijančević, S., Tušek, B., Vašiček, V., Žager, K., Žager, L. (2010) Računovodstvo. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
2. Dečman, N. (2016.): Računovodstvo I, Priručnik za vježbe. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
3. Dražić-Lutinsky, I., Gulin, D., Mamić-Saćer, I., Tadijančević, S., Tušek, B., Vašiček, V., Žager, K., Žager, L.,(2010): Računovodstvo, III. Izmijenjeno izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
4. Dropulić, I. (2015): Materijali iz predmeta „Menadžersko računovodstvo“, skripta, Ekonomski fakultet, Split,
5. Gulin, D., Idžojtić, I., Sirovica, K., Spajić, F., Vašiček, V., Žager, L.:(2001): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa. Zagreb: RIF.
6. Gulin, D., Tušek, B., Žager, L. (2004): Poslovno planiranje, kontrola i analiza. Zagreb: Sveučilišna tiskara d.o.o.
7. Helfert, E. A. (1997.) Tehnike financijske analize, 7.izdanje, RiF, Zagreb
8. Sprajić, F. (2001.): Računovodstvo trgovačkih društava- uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
9. Šarić, N., (2007.): Temelji računovodstva i analitička knjigovodstva, III. Izmijenjena i dopunjena naklada. Zagreb: RRiF- plus d.o.o. za nakladništvo i poslovne usluge.
10. Temte, A. ,(2005): Financial Statement Analysis, Dearborn Trade, Chicago, IL, USA, Dearborn Trade.
11. Vašiček, V., Žager, L., Žager, K., Računovodstvo za neračunovođe, Zagreb, 2001., str. 36
12. Weygandt, J.J., Kimmel. P.D, Kieso, D.E. (2009): Financial Accounting, 7.izdanje, Wiley and Sons, Hoboken, USA
13. Wilson, R. M. S., McHugh, G., (1987.): Financial Analysis- A Managerial Introduction. London: Cassel Educational Limited
14. Žager, L. (2007.): Osnove računovodstva, Računovodstvo za neračunovođe., Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
15. Žager K, Mamić Sačer I, Sever S, Žager L.(2008): Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Mashmedia d.o.o., str.57
16. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) Analiza financijskih izvještaja – načela, postupci, slučajevi, Zagreb:Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
17. Žager, K. Mamić Sačer, I.,Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja - 2. prošireno izdanje. Zagreb: Masmedia.

18. Žager, K., Tušek, B., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Žager, L. (2016) Računovodstvo 1: računovodstvo za neračunovođe, Zagreb:Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
19. Žager K., Žager L., (1998):Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia d.o.o.

Znanstveni i stručni članci:

1. Bolfek, B., Stanić, M., & Knežević, S. (2012). Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke. Ekonomski vjesnik: Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues, 25(1).
2. Jurković, R. (2020.): „Temeljni financijski pokazatelji“ u Kopal, R., Korkut, D. „Analitički menadžment“. Zagreb: Poslovno učilište „Effectus“, str. 604.- 618.
3. Osmanagić Bedenik N.(2002): Poslovna analiza temeljem godišnjih financijskih izvješća, RRiF, br.3/2002, str. 59-69
4. Tintor, Ž. (2020). Analiza financijskih izvještaja u funkciji donošenja kvalitetnijih poslovnih odluka. Obrazovanje za poduzetništvo - E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo, Vol. 10 No. 1, str. 84-103.

Zakoni:

1. Zakon o igrama na sreću, NN 36/1998
2. Zakon o računovodstvu. NN. 30/2008.
3. Narodne novine (2015): Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, HSFI 6, Dugotrajna materijalna imovina, Zagreb: Narodne novine d.d., br. 86.

Internetski izvori

1. <https://www.investopedia.com/terms/p/profitabilityratios.asp> , pristup 25.11.2022.
2. <https://www.bib.irb.hr/1029778/download/1029778.9.pdf> , pristup 28.11.2022
3. <https://www.lutrija.hr/hl/upoznajte-nas> , pristup (28.11.2022.)
4. <https://www.poslovna.hr/lite/hrvatska-lutrija/322381/subjekti.aspx?AspxAutoDetectCookieSupport=1> , pristup (20.12.2022.)
5. https://www.fina.hr/pretraga?p_p_id=net_croz_liferay7_sitesearch_web_portlet_searchresult_SearchResultPortlet&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view , pristup (15.01.2023.)
6. M. Žugaj (1979.): Metode i analize sinteze, <https://hrcak.srce.hr/81266> , pristup: (21.02.2023.)

POPIS SLIKA

Slika 1. Korisnici financijskih izvještaja	2
Slika 2. Temeljni financijski izvještaji	4
Slika 3. Aktiva i pasiva	5
Slika 4. Bilančne promjene	8
Slika 5. Načini računanja pokazatelja likvidnosti	15
Slika 6. Načini računanja pokazatelja zaduženosti	16
Slika 7. Načini računanja pokazatelja aktivnosti	17
Slika 8. Načini računanja pokazatelja ekonomičnosti	17
Slika 9. Načini računanja pokazatelja profitabilnosti	18

POPIS TABLICA

Tablica 1. Struktura bilance	7
Tablica 2. Struktura računa dobiti i gubitka	9
Tablica 3. Izvještaj o novčanom toku (direktna metoda)	10
Tablica 4. Izvještaj o novčanom toku (indirektna metoda)	11
Tablica 5. Top 10 poduzetnika u djelatnosti kockanja i klađenja, rangirani prema ukupnim prihodima u 2019.	20
Tablica 6. Bilanca poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o.	22
Tablica 7. Horizontalna analiza bilance poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o.	24
Tablica 8. Vertikalna analiza bilance poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o.	27
Tablica 9. Račun dobiti i gubitka poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o.	29
Tablica 10. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o.	30
Tablica 11. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka	32
Tablica 12. Pokazatelji likvidnosti poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o.	33
Tablica 13. Pokazatelj zaduženosti poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o.	34
Tablica 14. Pokazatelji aktivnosti u poduzeću Hrvatska lutrija d.o.o.	36
Tablica 15. Pokazatelji ekonomičnosti u poduzeću Hrvatska lutrija d.o.o.	37
Tablica 16. Pokazatelji profitabilnosti poduzeća Hrvatska lutrija d.o.o.	38